

Fonds voor

Wetenschappelijk

Onderzoek - Vlaanderen

Beleidsplan

2001 - 2005

BELEIDSPLAN 2001-2005

KRACHTLIJNEN

Onderhavig beleidsplan 2001-2005 is gestoeld op de uitvoering van het Beleidsplan 1996-2000 en is gesteld in het algemene kader van het overheidsbeleid en in overleg met de Vlaamse wetenschappelijke gemeenschap.

Tijdens het voorbije decennium verwierf de Vlaamse Raad van Bestuur van het confederale N.F.W.O. (Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek) zijn autonomie: deze werd zichtbaar door het sinds 1996 naar buiten treden als Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (F.W.O.-Vlaanderen).

Tijdens de vorige beleidsperiode werden de Wetenschappelijke Commissies omgevormd. De intermediaire en ex post evaluatie, werden ingevoerd en op hetzelfde niveau gesteld als de ex ante evaluatie. Vele actiemiddelen werden meer doelgericht ingezet en het areaal van actiemiddelen werd uitgebreid met het oog op de internationalisering van het onderzoek. Tenslotte werd tijdens de voorbije beleidsperiode de instroom van mandaathouders verhoogd, zowel op pre- als postdoctoraal niveau. Deze evolutie wordt uitgebreid behandeld in de Bestedingsanalyse 1991-2000.

*
*   *   *

1. Het instrument in Vlaanderen ter bevordering van het fundamenteel onderzoek
Meer dan ooit moet het Fonds zich flexibel opstellen om dynamisch en snel de evolutie te voorzien en de wijzigingen te plannen die nodig zijn om de Vlaamse wetenschappelijke gemeenschap de kans te geven een steeds betere positie in een evoluerend, internationaliserend wetenschapsbestel te verwerven en te handhaven.

In het Beleidsplan 2001-2005 wordt het Fonds gesteld als het Vlaamse instrument dat op basis van wetenschappelijke, inter-universitaire competitie fundamenteel onderzoek ondersteunt, stimuleert en de kwaliteit ervan bewaakt en bevordert.

Daar het Fonds instaat voor ruim de helft van de middelen, die door de Vlaamse Gemeenschap aan het academisch onderzoek worden besteed, is het niet alleen kwalitatief, maar ook kwantitatief belangrijk voor het fundamenteel onderzoek.

Zo schakelt het zich ook volledig in in de rijke Europese traditie van “research councils” waarbij het een constante is dat overheidsgeld via een onafhankelijke instelling besteed wordt aan fundamenteel onderzoek, dat niet of weinig op privé-inbreng kan rekenen, waarbij de inbreng van de wetenschappelijke gemeenschap als initiatiefnemer en evaluator van primordiaal belang is.

Het F.W.O.-Vlaanderen en het Bijzonder Onderzoeksfonds (B.O.F.) van de universiteiten hebben eenzelfde finaliteit, in tegenstelling tot de andere actoren, en zijn complementair qua procedure, qua actiemiddelen, maar ook qua criteria.

Daar het Fonds de Vlaamse centrale mediator is op gebied van fundamenteel onderzoek en gans Vlaanderen als actierrein heeft, gelden procedures en wetenschappelijke kwalitatieve criteria zonder onderscheid van de onthaalinstelling. Het B.O.F. is daarentegen de gedecentraliseerde mediator voor het fundamenteel onderzoek, die een instellingspecifieke strategie voert.

Het B.O.F. spitst zich vooral toe op kleinere onderzoeksprojecten, speciaal bedoeld voor onderzoeksgroepen die zich nog moeten profileren, en op grotere onderzoeksprojecten, zoals de geconcentreerde onderzoeksacties, bedoeld voor onderzoeksgroepen die zich in hun domein reeds internationaal geprofileerd hebben. Hierbij wordt zowel op interne als op externe, meestal buitenlandse, referenten beroep gedaan.

Het F.W.O., dat onderzoeksprojecten van alle mogelijke grootten kan toewijzen, kan hiervoor niet alleen steunen op externe referenten, maar kan vooral beroep doen op de unieke Wetenschappelijke Commissies, die in elk onderzoeksdomein de voornaamste in Vlaanderen aanwezige experts samenbrengt met een meerderheid van externe experts om in een open discussie de projecten te beoordelen en een zowel wetenschappelijk als budgettair advies op te stellen.

Een evenwichtige uitbouw van deze beide kanalen is de aanbevolen weg ter instandhouding van deze complementariteit en de diversiteit van het fundamenteel onderzoek.

Krachtens de beheersovereenkomst, afgesloten met de Vlaamse Gemeenschap, richt het F.W.O.-Vlaanderen zich op de universiteiten. Voor zover een samenwerking met andere wetenschappelijke instellingen het fundamenteel onderzoek ten goede komt, wordt deze samenwerking niet uitgesloten. Dubbele financiering van hun opdracht dient evenwel uitgesloten te worden alsook een monopolisering van de F.W.O.-middelen door grote ploegen, daar vernieuwing en ontplooiing van nieuwe ploegen zou kunnen gehinderd worden, wat in de toekomst nieuwe ontwikkelingen zou kunnen afremmen.

2. Wetenschappelijke Commissies

De Wetenschappelijke Commissies zijn en blijven de essentiële kern in de werking van het F.W.O.-Vlaanderen. Door een continu bijsturen zullen ze hun dubbele taak van prioritering en evaluatie verfijnen.

De Wetenschappelijke Commissies zijn dermate samengesteld dat Vlaamse wetenschappers steeds in de minderheid zijn. De gezamenlijke expertise van de leden dient zo goed mogelijk het bevoegdheidsdomein van de Commissie te omvatten. De leden zijn aangesteld louter om hun expertise en niet als vertegenwoordigers van hun instelling. Toch wordt erover gewaakt dat de Vlaamse leden de weergave zijn van de in Vlaanderen aanwezige expertise, waarbij institutionele overwichten worden vermeden.

Tijdens de volgende beleidsperiode zal de interactie tussen de Gebiedsraden en de Wetenschappelijke Commissies uitgebouwd worden en zal het aantal Commissies, hun referentensysteem en de terugkoppeling naar de wetenschappelijke gemeenschap een permanente zorg zijn. Wel dient erover gewaakt dat eventuele veranderingen kwaliteitsverbeterend werken en dat positieve verworvenheden uit het verleden verder kunnen doorwerken.

3. Acties

Het fundamenteel onderzoek wordt gedragen door uitmuntende en hooggespecialiseerde onderzoekers, ligt aan de basis van nieuwe kennis en know-how en heeft een grote maatschappelijke en culturele waarde. Op langere termijn vormt deze kennis en het gevormde menselijke kapitaal de basis van het gericht, toegepast, technologisch, strategisch, beleidsondersteunend en -voorbe-reidend onderzoek en komt het de totaliteit van de gemeenschap

en de maatschappij ten goede door het scheppen van welvaart en welzijn.

a. Ploegen en projecten

Nu is de eerste prioriteit de ondersteuning van excellente onderzoeksprojecten, waarvoor zowel personeels- werkings- als apparatuurkredieten ter beschikking worden gesteld. Op dit ogenblik is de slaagkans te gering zodat onderzoekers ontmoedigd worden om zelfs nog aanvragen in te dienen. Deze toestand is o.m. ontstaan door het kapitaalsintensiever worden van het onderzoek, wat zich voornamelijk in de post apparatuur situeert. Naast het opvoeren van de financiering voor werkings- en personeels ondersteuning zou het uitbouwen van een afzonderlijke behandeling van deze middelgrote apparatuur voor de besluitvorming bevorderlijk zijn en géén extra druk leggen op die disciplines die er nood aan hebben.

De onderzoeksprojecten, zowel op individuele als op interdisciplinaire en interuniversitaire basis, moeten het stadium van versnippering overstijgen. Waar nodig moet een concentratie rond eenheidsoverschrijdende apparatuur en werking, omkaderd door intra- of interuniversitaire en/of interdisciplinaire ploegen en/of netwerken bevorderd worden om de efficiëntie van de bijkomende financiële inspanningen, van wat een consolidatiefase van de ondersteuning kan genoemd worden, terzake te maximaliseren.

Eenzijds is de inschakeling in internationale onderzoeksverbanden van uitermate groot belang, daar vele “big science” projecten slechts in internationaal verband mogelijk zijn, anderzijds is lange termijnfinanciering niet alleen noodzakelijk ter omkadering van grote apparatuur, maar ook voor follow-up studies en voor projecten die basismateriaal verzamelen voor later onderzoek en aldus een groot onderzoekskatalyserend potentieel hebben. Zodoende kunnen alle wetenschapsgebieden in deze evolutie betrokken worden.

b. Mandaten

Tijdens de vorige beleidsperiode was de hoofdbekommernis het mandatenbestand tot een aanvaardbaar minimum uit te bouwen. Een verdere evolutie van de kennismaatschappij zou in de toekomst er kunnen toe nopen de jaarlijkse instroom verder aan te passen.

Nu is het streven naar een verdieping van de actie gericht op mandaten een tweede prioriteit.

De interactie tussen het fundamenteel en klinisch medisch onderzoek is hierin belangrijk. Een versterking van de fundamenteel klinische mandaten, die de band tussen de klinische praktijk en het fundamenteel klinisch onderzoek vormen, staat vooraan.

Tevens wordt het ondersteunen van de mandaathouders met een basiswerkingskrediet bepleit, zodat hun dagdagelijkse noden deels ondersteund worden, om aldus de succesvolle ploegen die talent aantrekken te ondersteunen. Een dergelijke actie zou ook in de menswetenschappen bijzonder zinvol zijn.

c. Internationale samenwerking

Het Vlaamse wetenschapsbestel dient in een internationale context geplaatst daar dit een noodzaak is om competitief te blijven en de competitiviteit op te voeren.

In deze internationale context wordt intens samengewerkt met de European Science Foundation en zal langs variabele geometrie of à la carte programma's gewerkt worden. Dit houdt in dat initiatieven worden ondersteund waar Vlaamse expertise op hoogstaand internationaal niveau voorhanden is om een substantiële bijdrage te leveren. Gestreefd wordt in een dergelijke procedure een gezamenlijke "peer review" uit te bouwen of de verschillende beoordelingssystemen te laten samenwerken.

Op eenzelfde wijze kan ingespeeld worden op het systeem van de Europese onderzoeksruimte die in ontwerp is.

d. Wetenschappelijke voorlichting en valorisatie

Tenslotte zullen de wetenschappers worden aangezet om, naast het hoofddoel van hun onderzoek nl. het verwerven van nieuwe kennis en het vormen van onderzoekers, hun onderzoek bekend te maken en waar mogelijk te valoriseren.

*
* *

Ook ditmaal is het beleidsplan een momentopname, geprangd tussen verleden en toekomst, en zeker géén eindpunt, maar het vaste voornemen om het steeds beter te doen door een continue zelfevaluatie en bijsturing, door wisselwerking met de wetenschappelijke gemeenschap, de overheid en ingebed in de internationale evolutie.

In de hiernavolgende tekst worden deze beleidslijnen verder uitgewerkt en gesitueerd in het geheel van procedures en actiemiddelen van het Fonds om een coherent totaalbeeld te bieden.

A. ALGEMEEN

HOOFDSTUK I : GESCHIEDENIS EN STATUTEN

Het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (N.F.W.O.) werd in 1928, op initiatief van Koning Albert I, als een Instelling van Openbaar Nut (volgens de Wet van 27 juni 1921) ter ondersteuning van het wetenschappelijk onderzoek opgericht.

De eerste statuten van het N.F.W.O. werden goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 2 juni 1928. (Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 20 juni 1928.)

De federale Overheid steunt het N.F.W.O. in het kader van de financiering van de universiteiten sinds 1947.

Sinds 1988 gebeurt de financiering voor het overgrote deel door de Gemeenschappen.

De volledig autonome Vlaamse Raad van Bestuur (in een confederale structuur) werd ingesteld krachtens de statuten goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 5 maart 1992, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 28 maart 1992 en opgenomen in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 2 juli 1992. De errata zijn verschenen in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 3 september 1992.

Recente wijzigingen zijn goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 20 juni 1997 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 17 juli 1997 en opgenomen in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 13 november 1997. De errata zijn verschenen in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 11 december 1997.

Op 25 juni 1996 besloot de Vlaamse Raad van Bestuur om met ingang van 1 oktober 1996 naar buiten te treden als Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen, afgekort F.W.O.-Vlaanderen, wat in de algemene beschikkingen van het Organiek Reglement is vastgelegd.

*
*   *   *

HOOFDSTUK II : DOEL EN OPDRACHT

1. TAAK VAN HET F.W.O.-VLAANDEREN

Statutair is het doel van het N.F.W.O. het bevorderen van het wetenschappelijk onderzoek in de verschillende Gemeenschappen in België.

In de beheersovereenkomst afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap en het F.W.O.-Vlaanderen, getekend op 1 juli 1997, wordt dit specifiek de bevordering van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek aan de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap die gevat worden door het decreet van 12 juni 1991 betreffende de Universiteiten en dit conform de bepalingen van de statuten van de instelling. Meer in het bijzonder zal het Fonds initiatieven ontwikkelen voor de vorming van jonge vorsers en het ondersteunen van onderzoeksprojecten van fundamenteel onderzoek. In de uitvoering van deze opdrachten zal het Fonds de wetenschappelijke samenwerking stimuleren, zowel in Vlaanderen als nationaal en internationaal en de zwaartepuntvorming en de opbouw, instandhouding, verbreding en verdieping van onderzoeksgroepen en onderzoeksnetwerken met een voldoende kritische massa bevorderen.

Bij het opstellen van het vademecum inzake organisatie en werking werd dit door de Raad van Bestuur uitgewerkt als volgt:

De actie van het F.W.O.-Vlaanderen richt zich op het verleggen van de kennisgrenzen in alle wetenschapsgebieden, stimuleert en financiert het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap en aan de instellingen voor wetenschappelijk onderzoek.

Samenvattend kan gesteld worden dat het F.W.O.-Vlaanderen het Vlaamse instrument is om op basis van wetenschappelijke interuniversitaire competitie fundamenteel onderzoek te ondersteunen, te stimuleren en de kwaliteit ervan te bevorderen.

Dit fundamenteel onderzoek wordt gedragen door uitmuntende en hooggespecialiseerde onderzoekers, ligt aan de basis van nieuwe kennis en know-how en heeft een grote maatschappelijke en culturele waarde. Op langere termijn vormt deze kennis en het gevormde menselijke kapitaal de basis van het gericht, toegepast, technologisch, strategisch, beleidsondersteunend en -voorbereidend onderzoek en komt ze de totaliteit van de gemeenschap en de maatschappij ten goede door het scheppen van welvaart en welzijn.

De mandaathouders van het Fonds worden erg streng geselecteerd en krijgen optimale kansen om een vorming van internationaal erkend hoog niveau te bereiken. Het mandatenbestand van het F.W.O.-Vlaanderen is de kweekschool van toekomstige hoogleraren en toponderzoekers.

Het fundamenteel onderzoek kan, in tegenstelling tot andere onderzoekstypes, slechts rekenen op de steun van de overheid, daar het zelden op korte termijn tot economische valorisatie zal leiden.

Non-gouvernementele “research councils” zijn in Europa een traditie, wat blijkt uit het feit dat de European Science Foundation 67 instellingen omvat uit 23 landen. Niettegenstaande deze groep zeer verscheiden instellingen telt, kan als constante het ondersteunen van het fundamenteel onderzoek met overheidsgeld via onafhankelijke instellingen vastgesteld worden, waarbij de inbreng van de wetenschappelijke gemeenschap als initiatiefnemer en evaluator een onmisbare factor is.

2. POSITIONERING IN HET ONDERZOEKSLANDSCHAP IN VLAANDEREN

De plaats van het F.W.O.-Vlaanderen, de facto het centrale orgaan en mediator tussen de overheid en de Vlaamse wetenschappelijke gemeenschap inzake fundamenteel onderzoek is uitgetekend in bijlage 1 (zie blz. 74).

De numerieke positionering van het F.W.O.-Vlaanderen in het wetenschapsbestel in Vlaanderen is genomen uit de publicatie “Vlaanderen koploper in wetenschap en technologie” (V.R.W.B. 1999,

179 pp). Deze momentopname is gebaseerd op de laatst gekende, vaststaande begroting.

Begroting 1999 (bedragen in miljoenen BEF)

Totaal van de Vlaamse beleidskredieten waarvan		588.092,5
---	--	-----------

Kredieten Wetenschapsbeleid, geheel of gedeeltelijk bestemd voor onderzoek waarvan		44.472,6
--	--	----------

O & O aandeel waarvan		23.416,7
--------------------------	--	----------

Budget wetenschapsbeleid onder te verdelen als:		17.437,0
--	--	----------

- algemeen wetenschapsbeleid	1.994,6	11,4%
- academisch onderzoek	6.604,2	37,8%
- onderzoek met economische finaliteit	9.038,2	51,8%

Het budget voor academisch onderzoek wordt besteed aan:

- F.W.O.-Vlaanderen	3.669,3	57,3%
- Bijzonder Onderzoeksfonds	1.980,5	30,9%
- I.W.T.-Vlaanderen (beurzen)	688,4	10,8%
- Universitaire interfacediensten	50,7	0,8%
- Interuniv. College Management- wetenschappen	15,0	0,2%

Hieruit blijkt dat het F.W.O.-Vlaanderen in 1999 57,3% besteedt van de gelden bestemd voor het academisch onderzoek, 21,0% vertegenwoordigt van de begroting wetenschapsbeleid, 15,7% van de O&O kredieten of 8,1% van de algehele kredieten wetenschapsbeleid. Het F.W.O.-Vlaanderen is dus niet alleen kwalitatief, maar ook kwantitatief belangrijk voor het fundamenteel onderzoek.

De universitaire werkingsmiddelen voegen een moeilijk in te schatten deel toe aan het overzicht, een aandeel dat afneemt daar deze

werkingsmiddelen zich meer en meer richten op de pedagogische taak van deze instellingen, terwijl het Bijzonder Onderzoeksfonds (B.O.F.) van de universiteiten de onderzoekstaak overneemt.

Er rekening mee houdend dat Vlaanderen 0,81% van het bruto regionaal product zou dienen te besteden aan O&O om op het EU gemiddelde te komen, wat een extra besteding van 11 miljard vereist, is dus nog een hele weg af te leggen vooraleer het Fonds zich zal kunnen meten met gelijkaardige instellingen van de belangrijkste handelspartners.

a. **Positionering in relatie met de finaliteit van het onderzoek**

Een situering in relatie met de finaliteit van het onderzoek en t.o.v. de andere instellingen die in Vlaanderen onderzoeksgelden verdelen zoals het B.O.F. van de universiteiten, het Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie - Vlaanderen (I.W.T.-Vlaanderen) e.d. en de relatie met de overheid, de administratie en adviesorganen, dringt zich op ten einde de specifieke rol van het F.W.O.-Vlaanderen nader te omschrijven. De relatie met federale instellingen en de internationale verwevenheid van het Fonds wordt geschetst in hoofdstuk III van deel C. Acties en criteria.

α. Het **fundamenteel onderzoek** wordt in Vlaanderen gesteund door het F.W.O.-Vlaanderen en het B.O.F.

Beide kanalen steunen het fundamenteel onderzoek op initiatief van de onderzoekers (bottom up) en evalueren op basis van kwaliteitsgerichte criteria. Het B.O.F. treedt op als de complementaire, gedecentraliseerde mediator.

Bij het B.O.F. gebeurt de besluitvorming door de interdisciplinaire Onderzoeksraad voor de middelgrote en grotere onderzoeks- projecten op externe referentenverslagen. Het F.W.O.-Vlaanderen gebruikt zowel voor mandaten als onderzoeksprojecten externe referenten, maar doet tevens beroep op disciplinaire Wetenschappelijke Commissies met elk 14 experts, waarvan 8 van buiten Vlaanderen. Het Fonds heeft dus een groot deel van de “peer review” in huis.

De verschillen in de concrete uitwerking van de “peer review” in deze beide kanalen is bevorderlijk, daar aldus onvol-

komenheden, die nog kunnen optreden in dit selectiesysteem, gecompenseerd worden.

Het Fonds werkt op basis van interuniversitaire competitie, wat leidt tot kwaliteitsbevordering en biedt aan de onderzoeksgemeenschap een uniforme procedure met vaste normen en criteria in het raam van een “peer review” beoordelingssysteem. Het wordt in zijn taak zowel door de Vlaamse als de Federale Overheid ondersteund.

Kwaliteit wordt bevorderd door :

- kwaliteitsgebaseerde keuze over de onthaalinstellingen heen;
- de intermediaire en ex post evaluatie die via een terugkoppeling, én de onderzoekers én de Wetenschappelijke Commissies bijstuurt;
- het leggen van accenten bij de selectie in het raam van de huidige wetenschappelijke kennis en de heersende tendensen, wordt binnen de Wetenschappelijke Commissies in relatie met de wetenschappelijke gemeenschap een domeinspecifiek beleid uitgebouwd;
- het toepassen van dezelfde hoogstaande beoordelingscriteria over de ganse Vlaamse Gemeenschap, wat tot sterkere aanvragen voert.

Efficiënt gebruik van de middelen:

- het verhinderen van duplicatie, zonder daarom gezonde competitie uit te schakelen;
- coördinatie van onderzoek en, waar aangewezen, het nastreven van zwaartepunten;
- een centrale administratie die de taken klaart met een kleine beheerskost.

Het wordt als de geëigende taak van het F.W.O.-Vlaanderen beschouwd :

- Mandaten en kredieten ten persoonlijke titel te verlenen om kwaliteitsbevorderend en op basis van vooropgestelde kwaliteitscriteria de meest talentrijke individuen van de verschillende instellingen te ondersteunen om hen toe te laten zich ten volle te ontplooiën.
- Onderzoeksprojecten toe te kennen, die zich situeren in het brandpunt van de wetenschappelijke interesse en op de frontlijn van de kennisgrens, aan verdienstelijke ploegen waarbij, o.m. bijzondere aandacht wordt besteed aan projecten die het eigen onderzoek in een groter geheel onderbrengen.
- Initiatieven te ondersteunen ter bevordering van de coördinatie van het onderzoek en samenwerking op interuniversitair, interdisciplinair, nationaal en internationaal plan.
- De ontwikkelde expertise te consolideren op lange termijn.

De mandaten en kredieten van het F.W.O.-Vlaanderen zijn prestigieuze mandaten en kredieten die alleen op basis van een interuniversitaire selectie en strenge wetenschappelijke criteria kunnen verworven worden.

Rekening houdend met het jaarlijks aantal universitair afgestudeerden (ca. 8600) dient de selectie van de Aspiranten-doctorandi zéér selectief te gebeuren en gericht uiteraard op de intellectuele elite (2%). De 150 nieuwe Aspiranten per jaar vormen samen met de I.W.T.-beurzen, het A.A.P. (Assisterend Academisch Personeel) en het B.A.P. (Bijzonder Academisch Personeel), waarvan een deel door F.W.O.-Onderzoeksprojecten bekostigd een jaarlijkse cohorte van 670 doctoraten. Hiervan krijgen er 100 (15 %) per jaar de kans zich met een F.W.O.-Postdoctoraal Onderzoeksmandaat verder te specialiseren. Hieraan dienen uiteraard nog de Dr.-assistenten van de universiteiten toegevoegd te worden.

Het huidige Z.A.P. telt ca. 3000 leden. Zo deze gemiddeld 30 jaar worden tewerkgesteld is er een instroom van 100 personen per jaar nodig, zonder nog te spreken over de behoeften van de

overige maatschappelijke geledingen, waar een waardering van het doctoraat ook aan de orde is. Dit is dus nauwelijks voldoende om te kunnen voldoen aan de vervangingsbehoefte.

Uit deze cijfers blijkt overduidelijk dat het Fonds slechts over de middelen beschikt om een elite korps in stand te houden, daar alleen de allerbesten binnen de huidige begroting een mandaat kunnen verwerven. Naargelang de evolutie van de kennismaatschappij zal de instroom in de toekomst wellicht nog dienen te evolueren.

Binnen de basistoelage van het F.W.O.-Vlaanderen en zijn geassocieerde fondsen wordt steun verleend via een “bottom up” procedure om zo snel mogelijk onderzoekstendenzen te volgen. Zo echter de overheid of andere instanties prioriteiten stellen en hiervoor het F.W.O.-Vlaanderen middelen toewijzen, dan gebeurt de volledige bottom up procedure binnen deze prioriteiten.

Het B.O.F. voert binnen de universiteiten een autonoom beleid gericht op de betoelaging nodig voor het ondersteunen van verdienstelijke mensen en ploegen, o.m. het opstarten en uitbouwen van nieuwe krachtlijnen, het betoelagen van de instellingseigen zwaartepunten en de bestending van eigen onderzoeksploegen.

Daar waar het B.O.F. ofwel middelgrote of grotere onderzoeksprojecten steunt, heeft het F.W.O. het ganse gamma van klein tot groot in huis. Het Fonds kan dit ganse gamma beoordelen, daar de in de Commissie aanwezige experts ook budgettaire voorstellen doen.

Het belangrijkste verschil tussen beide kanalen is echter wel het feit dat het F.W.O. louter selecteert op basis van kwaliteit over gans Vlaanderen. In het B.O.F. daarentegen voeren de universiteiten, naast de kwaliteitsgebonden selectie, een instellingseigen beleid en een eigen strategie.

Een evenwichtige uitbouw van beide kanalen, F.W.O.-Vlaanderen en B.O.F., is de aanbevolen weg ter instandhouding van de complementariteit en diversiteit van deze

kanalen, die beide op een even onmisbare wijze het fundamenteel onderzoek ondersteunen.

De werking van het B.O.F. en zijn complementariteit met het Fonds, zowel qua procedure als qua actiemiddelen, is decretaal bepaald en bedoeld door de overheid. Het heeft de, grotendeels teloor gegane, onderzoekscomponent van de universitaire werkingsmiddelen opgevolgd en uitgebouwd.

- β. **Wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit:**
Aanmoediging van innovatie door wetenschap en technologie is het specifieke werkdomein van het I.W.T.-Vlaanderen dat zich toelegt op het toegepast wetenschappelijk en technologisch onderzoek met economische finaliteit. Deze instelling heeft bijgevolg een taak die zich zéér duidelijk onderscheidt van deze van het F.W.O.-Vlaanderen.
Op gebied van mandaten voor doctorandi zijn F.W.O.-Vlaanderen en I.W.T.-Vlaanderen complementair, zelfs qua procedure, die bij het I.W.T. rekening houdt met een mogelijke economische valorisatie.
- γ. **Basiswetenschappelijk Onderzoek op lange termijn** is een minder goed gedefinieerd domein, waarvoor de taakverdeling nog in ontwikkeling is. Door het lange termijnperspectief heeft de privé sector hiervoor nog niet veel interesse. Onderscheid kan gemaakt worden naargelang de inbreng van technologie:
- **Strategisch basisonderzoek met een economische finaliteit op lange termijn:** dit behoort tot de taken van het I.W.T.-Vlaanderen, waarbij verwezen wordt naar het recent opgezette programma Strategische Technologieën voor bevordering van Welzijn en Welvaart (S.T.W.W.) . Tevens zijn instellingen als het Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum (I.M.E.C.), het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (V.I.B.) en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (V.I.T.O.) onder deze rubriek onder te brengen. Het grootste gedeelte van de onderzoekssteun van de Europese Unie (E.U.) richt zich eveneens op dit type onderzoek en het onderzoek met economische finaliteit.
  - **Strategisch basisonderzoek dat niet op inzetbare technologie is gericht** zou daarentegen beter te situeren

zijn in het takenpakket van het F.W.O.-Vlaanderen, waarbij o.m. gedacht wordt aan onderzoek op het gebied van maatschappelijke evoluties en het klinisch onderzoek. Ook grote apparatuurtoelagen zouden op basis van deze afbakening dienen verdeeld te worden met de nodige aandacht voor de noodzakelijke spreiding en optimalisatie van het gebruik ervan. Samen met het basisonderzoek op lange termijn kan dit het consolidatieniveau van de actie van het Fonds vormen, dat tot nu toe ontbreekt.

∂. **Beleidsvoorbereidend en -ondersteunend onderzoek** behoren tot de bevoegdheden van de verschillende departementen en ministeries of structuren die hiervoor specifiek door de overheid worden of werden opgericht. Samen met de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid wordt gepleit voor eenvormige procedures qua indienen, selecteren, evalueren, bekend maken en valoriseren van de resultaten.

b. Relatie tot wetenschappelijke instellingen, andere dan de universiteiten

Het F.W.O.-Vlaanderen richt zich, zoals in de vorige beheers-overeenkomst met de Vlaamse Gemeenschap is bepaald, eerst en vooral tot de onderzoeksgemeenschap actief in de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap. Mandaat- en kredietaanvragen afkomstig van andere wetenschappelijke instellingen worden ondersteund voor zover deze gebeuren in samenwerking met de universiteiten.

Wetenschappelijke instellingen komen in aanmerking voor **onderzoeksprojecten** zo de aanvraag gebeurt in samenwerking met een universiteit en voor zover het onderzoek niet tot de basisopdracht van de betrokken instelling behoort, zodat een dubbele financiering van de onderzoekstaak vermeden wordt.

Mandaataanvragen dienen telkens een universiteit als onthaalinstelling te hebben, eventueel samen met een andere (Vlaamse, Federale ...) wetenschappelijke instelling. Dit bevordert samenwerking tussen onderzoekseenheden uit beide types instellingen en bevoordeelt de toekomstkansen van de betrokken onderzoekers. In het Fonds worden deze aanvragen op voet van gelijkheid met de specifiek universitaire verzoeken behandeld.

Een aandachtspunt is de problematiek van de toegankelijkheid van de F.W.O.-steun voor instellingen als V.I.B., I.M.E.C., V.I.T.O., e.d.

De F.W.O.-stellingname is dat duidelijk moet blijken dat het fundamenteel onderzoek betreft.

Vooraf t.o.v. het **V.I.B.**, als instituut zonder muren, volledig ingebed in de universiteiten is de stellingname moeilijk. Enerzijds zijn het wetenschappelijke ploegen, die én onderzoek doen dat grensverleggend is én onderzoek met economische finaliteit met alle tussenstadia, die hiervoor een ruime onderzoekstoelage van de Vlaamse Gemeenschap ontvangen. Anderzijds is het V.I.B. decretaal verplicht andere onderzoeksmiddelen te verwerven. De overheid heeft echter in het midden gelaten of deze al dan niet opnieuw via de kanalen van de Vlaamse Gemeenschap kunnen worden nagestreefd.

Daar de wetenschappelijke instellingen reeds over een grote onderzoeksdotatie beschikken voor strategisch onderzoek is de concurrentie met andere onderzoekseenheden vervalst en dient erover gewaakt dat de door het F.W.O.-Vlaanderen beschikbaar gestelde middelen niet uitsluitend kunnen gemonopoliseerd worden door deze ploegen, daar dit de ontwikkeling van nieuwe onderzoeksdomijnen en de ontplooiing van kleinere beloftevolle ploegen kan beletten, terwijl net deze nieuwe ontwikkelingen en ploegen belangrijk zouden kunnen zijn in de toekomst. Een gelijkaardige stellingname dringt zich op voor het **I.M.E.C.** en de **V.I.T.O.**

Een samenwerking mag echter niet uitgesloten worden.

Er moet bij het instellen van dergelijke instituten een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds het fundamenteel onderzoek en het onderzoeksaspect gericht op de concrete valorisatie. Gebeurt dit niet, dan zal uiteindelijk het vernieuwend aspect van het fundamenteel onderzoek opgeofferd worden aan zuiver doelgerichte resultaten op korte termijn. Uiteraard ligt de toestand anders voor mandaten, die ten persoonlijke titel worden verleend, daar hier het uitbouwen van een individueel wetenschappelijk curriculum wordt beoogd.

De **hogescholen** tenslotte hebben o.a. als taak het toepassingsgerichte onderzoek (Volgens het decreet op de

hogescholen van 13/7/1994 "het projectmatig wetenschappelijk onderzoek" en dus eerder gericht op kennisoverdracht). Deze bevoegdheid behoort tot het domein van het I.W.T.-Vlaanderen dat hiervoor o.m. over een specifiek HOBU-Fonds beschikt.

c. **Relatie met de Overheid**

De Vlaamse Regering en de Federale Regering stelden elk binnen de eigen bevoegdheid een beleidsnota op met de grote richtlijnen inzake het te volgen wetenschapsbeleid.

De Vlaamse Gemeenschap sluit binnen het kader van het regeringsbeleid een beheersovereenkomst af met het F.W.O.-Vlaanderen.

De waarborgen die het F.W.O.-Vlaanderen aan de overheid biedt, o.a. via vertegenwoordiging van de overheid in de bestuursorganen en controle, worden verder behandeld.

Het F.W.O.-Vlaanderen heeft een raadgevende stem in de **Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid** (V.R.W.B.) en neemt actief deel aan de werkzaamheden van diverse V.R.W.B.-Commissies en werkgroepen.

Tevens wordt nauw samengewerkt met de **Administratie Wetenschap en Innovatie** (A.W.I.) van het Departement Wetenschap, Innovatie en Media (W.I.M.) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap o.a. i.v.m. de bijdrage van de administratie ter voorbereiding van het beleid, de horizontale begroting wetenschapsbeleid, de uitgaven Wetenschap, technologie en innovatie, de IWETO-databank enz...

A.W.I. is tevens de dienst die de relatie van het F.W.O.-Vlaanderen met de Vlaamse Gemeenschap kanaliseert.

Langs federale zijde wordt deze taak grotendeels waargenomen door de **Diensten voor Wetenschappelijke, Technologische en Culturele aangelegenheden** (D.W.T.C). Deze diensten organiseren het overleg i.v.m. grote internationale faciliteiten die door Vlaamse wetenschappers worden benut en waarvan de toegang federaal wordt betoelaagd.

Wel is het betreuenswaardig dat in de Federale Raad voor Wetenschapsbeleid de instellingen die onderzoek financieren niet vertegenwoordigd zijn.

De financiering en de controle door de overheid worden in afzonderlijke hoofdstukken behandeld.

*
*   *   *

B. ADVIESORGANEN, BESLUITVORMING EN BESTUURSORGANEN

De werking van het F.W.O.-Vlaanderen steunt op twee pijlers :

- de inbreng van de wetenschappelijke gemeenschap, zowel qua aanbod van onderzoek als qua selectie als qua intermediaire en ex post evaluatie ervan;
- de wisselwerking tussen deze gemeenschap en de bestuursorganen van het F.W.O.-Vlaanderen voor het opstellen van een beleid inzake zo optimaal en effectief mogelijke procedures en acties, ten einde een maximaal resultaat te bereiken.

HOOFDSTUK I : WETENSCHAPPELIJKE COMMISSIES

1. TAAK

De vorige grondige omvorming van het systeem van Wetenschappelijke Commissies heeft vruchten afgeworpen en is waardevol gebleken. Het is dus geenszins aan te raden het hele systeem opnieuw te herzien, maar, gezien hun essentiële rol in de werking van het Fonds, is een permanente aandacht ten zeerste aangewezen.

De Wetenschappelijke Commissies begeleiden het basisonderzoek in Vlaanderen in een continue proces van *ex ante*, *intermediaire* en *ex post* evaluatie. Het is de taak van de Wetenschappelijke Commissies om, op

basis van hoogstaande en internationaal aanvaarde wetenschappelijke criteria, in hun gebied via de selectie van aanvragen voor mandaten en kredieten wetenschappelijke prioriteiten te stellen. Tevens bewaken ze de kwaliteit van het door het F.W.O.-Vlaanderen gefinancierde fundamenteel onderzoek. Ze voeren een domeinspecifiek wetenschapsbeleid met aandacht voor inter- en transdisciplinariteit dat zich snel kan aanpassen en inspelen op de stand van de kennis en de heersende onderzoekstendensen.

2. SAMENSTELLING

De Wetenschappelijke Commissies zijn de vitale kern van de wetenschappelijke werking van het F.W.O.-Vlaanderen. Ze zijn de emanatie van de gehele wetenschappelijke gemeenschap en omvatten daarom, naast Vlaamse wetenschappers, ook onderzoekers uit de nationale en internationale gemeenschap. Iedere Wetenschappelijke Commissie bestaat uit 14 leden: 6 uit de Vlaamse wetenschappelijke gemeenschap, 6 uit de Franstalige wetenschappelijke gemeenschap en 2 buitenlanders. Alle leden worden door de Raad van Bestuur van het F.W.O.-Vlaanderen benoemd.

De samenstelling moet waarborgen dat, dankzij de expertise van alle leden, het betrokken gebied zo ruim mogelijk bestreken wordt. Ook waarborgt de samenstelling een objectieve evaluatie daar particularisme ten zeerste beperkt wordt en de evaluatie op een hoger dan het lokale vlak gebeurt: een Vlaamse numerieke meerderheid is uitgesloten. Daarom worden ook alle nodige maatregelen genomen om de aanwezigheid van de niet-Vlaamse leden te verzekeren.

De niet-Vlaamse leden hebben dezelfde prerogatieven als de Vlaamse leden en alle leden nemen op voet van volledige gelijkheid aan de beraadslagingen deel.

De samenstelling garandeert ook voldoende de Belgische verankering om op een specifieke problematiek te kunnen inspelen en om niet alle initiatief aan buitenlandse expertise over te laten.

Inherent aan de opdracht van de Wetenschappelijke Commissies streeft hun samenstelling een evenwicht na tussen een gestadige vernieuwing ten behoeve van een nauw aansluiten bij de wetenschappelijke evolutie in het bestreken onderzoeksgebied en een noodzakelijke continuïteit bij

het stellen van prioriteiten en het adequaat opvolgen en evalueren van de gesteunde wetenschappelijke projecten.

Het mandaat van de Belgische leden duurt vijf jaar en kan éénmaal hernieuwd worden. Géén mandaat kan worden toevertrouwd aan personen ouder dan 60 jaar. Het mandaat van de buitenlandse leden duurt drie jaar en kan eventueel tweemaal verlengd worden. Géén mandaat kan toegewezen worden aan personen ouder dan 62 jaar.

Om een serene en objectieve evaluatie te garanderen oefenen de leden van een Wetenschappelijke Commissie hun taak ten persoonlijke titel uit als wetenschappelijke experts in hun gebied en niet als vertegenwoordigers van de universitaire of wetenschappelijke instellingen waaraan zij verbonden zijn. Wel wordt gestreefd naar de aanwezigheid van de voornaamste Vlaamse instellingen die doctoraten in het betrokken gebied uitreiken.

De Vlaamse leden van de Wetenschappelijke Commissies dienen de optimale weergave te zijn van de in Vlaanderen aanwezige expertise. In de regel zullen niet meer dan twee Vlaamse leden hun hoofdopdracht aan dezelfde universiteit uitoefenen, tenzij voor disciplines die sterk geconcentreerd zijn en/of in sommige instellingen ontbreken.

Bij een vervanging wordt op basis van wetenschappelijke curricula vitae, en met specifieke aandacht voor wetenschappelijke output, een eminent onderzoeker voorgedragen die een hiaat in de gezamenlijke expertise van de Commissieleden vult. Een spreiding van expertise zal voorrang krijgen op duplicatie van expertise. De Wetenschappelijke Commissie draagt drie kandidaten per vacature voor aan de Raad van Bestuur.

Om de continuïteit te bewerkstelligen is de Voorzitter reglementair het Vlaams Lid met de grootste ononderbroken dienstanciënniteit in de Wetenschappelijke Commissies. Om de wetenschappelijke continuïteit binnen een Commissie te verzekeren zullen binnen elk ledenbestand (Vlaams, Franstalig, buitenlands) niet meer dan twee leden tegelijkertijd worden vervangen en kan een mandaat daarom uitzonderlijk met een periode van één jaar verlengd worden.

3. HET BESTRIJKEN VAN WETENSCHAPSGBIEDEN DOOR DE COMMISSIES

Het aantal Commissies is dermate gekozen opdat iedere Commissie het midden zou houden tussen een ad hoc expertgroep en een brede domeinraad. Het eerste uiterste is niet aan te raden omwille van het feit dat dan de meeste betrokkenen rond de tafel zitten en de discussie zich toespitst op het onderling verdelen van de middelen. Het tweede uiterste is te vermijden omdat er dan niet voldoende expertise aanwezig is om de dossiers in de diepte te beoordelen.

Uit de Bestedingsanalyse 1991-2000 blijkt duidelijk dat het aantal Wetenschappelijke Commissies per wetenschapsgebied geen enkele invloed heeft op de slaagpercentages. Uitbreiding van het aantal Commissies met de hoop op betere slaagpercentages is dus allerminst aan te bevelen. In de Bestedingsanalyse is dit aangetoond op basis van de slaagkansen van Aspiranten en Postdoctoraal Onderzoekers.

De met ingang van 1 januari 1997 doorgevoerde herstructurering van het Commissiesysteem was grondig en het dan ingestelde systeem dient de tijd gegund zich ten volle waar te maken. Bijzondere aandachtspunten blijven steeds : de zo optimaal mogelijke behandeling van alle wetenschapsdisciplines en de bijzondere problematiek van de medische sector, waarin zowel het klinisch onderzoek als het fundamenteel onderzoek en alle tussenvormen in relatie met elkaar dienen behandeld te kunnen worden.

De Wetenschappelijke Commissies zijn de emanatie van het wetenschapsbestel in zijn geheel. Het is een dynamisch systeem dat door de Gebiedsraden wordt beheerst. Tijdens de volgende beleidsperiode zal de interactie tussen de Gebiedsraden en de Wetenschappelijke Commissies uitgebouwd worden en zal het aantal Commissies, hun referentensysteem en de terugkoppeling naar de wetenschappelijke gemeenschap een permanente zorg zijn. Wel dient erover gewaakt dat eventuele veranderingen kwaliteitsverbeterend werken en dat positieve verworvenheden uit het verleden verder kunnen doorwerken.

De huidige spreiding van de Commissies over de wetenschapssectoren is niet gebaseerd op de indeling van de wetenschapsgebieden in faculteiten, departementen en vakgroepen in de universiteiten, maar is gesteund op een logische samenhang van homogene wetenschapsgebieden zonder in een particularisme van specialiteiten en sub-

specialismen te vervallen. Bijgevolg zijn sectoren samengevoegd tot grotere entiteiten.

Wel wordt er over gewaakt dat een bevruchtende inter- en transdisciplinariteit gewaarborgd wordt door een soepel stelsel van horizontale communicatie tussen de Commissies en moet op extra expertise een beroep kunnen gedaan worden.

De huidige Wetenschappelijke Commissies zijn:

Gebied Biologische wetenschappen

- B 1 Moleculaire en cellulaire biologie, genetica
- B 2 Dieren- en plantenfysiologie
- B 3 Systematiek, morfologie, ecologie
- B 4 Toegepaste biologische wetenschappen en milieutechnologie

Gebied Cultuur- en taalwetenschappen

- C 1 Taal en literatuur
- C 2 Geschiedenis, archeologie en kunstwetenschappen
- C 3 Wijsbegeerte
- C 4 Godsdienstwetenschappen en theologie

Gebied Exacte wetenschappen

- E 1 Wiskunde
- E 2 Anorganische en analytische chemie
- E 3 Organische, macro- en supra-moleculaire chemie
- E 4 Fysicochemie
- E 5 Subatomaire fysica
- E 6 Vaste-stoffysica
- E 7 Fysica en sterrenkunde
- E 8 Wetenschappen van de aarde
- E 9 Informatica en kennistechnologie

Gebied Gedrags- en maatschappijwetenschappen

- G 1 Rechtswetenschappen
- G 2 Economische wetenschappen en bedrijfskunde
- G 3 Psychologie en pedagogiek
- G 4 Sociale, politieke en communicatiewetenschappen

Gebied Medische wetenschappen

- M 1 Medische biochemie
- M 2 Medische celbiologie en genetica
- M 3 Medische microbiologie, immunologie
- M 4 Kankeronderzoek
- M 5 Fysiologie en fysiopathologie van lichaamssystemen
- M 6 Klinisch en epidemiologisch onderzoek
- M 7 Geneesmiddelenonderzoek

Gebied Toegepaste wetenschappen

- T 1 Materiaalkunde en chemische ingenieurstechnieken
- T 2 Civiele technieken en architectuur
- T 3 Werktuigkunde, elektrotechniek en elektronica

Andere

- 1) De **Commissie voor Internationale Wetenschappelijke Contacten** voor het beoordelen van aanvragen voor kredieten voor wetenschappelijke contacten en coördinatie. Deze Commissie bestaat uit leden van Wetenschappelijke Commissies en is interdisciplinair samengesteld. Het mandaat van de leden kan de duur van hun mandaat als Wetenschappelijk Commissielid niet overschrijden.
- 2) De Raad van Bestuur doet voor de selectie en evaluatie van onderzoeksprojecten van het Max-Wildiersfonds beroep op de **Begeleidings- en evaluatiecommissie van het Max-Wildiersfonds**.
- 3) De Raad van Bestuur kan zich voor specifieke zaken laten bijstaan door een ad hoc Commissie bestaande uit ter zake bevoegde experts.

*
*   *

4. PROCEDURE:

a. **Evaluatie en selectie**

Evaluatie *ex ante* : Aanvragen van de wetenschappelijke gemeenschap worden door de Wetenschappelijke Commissies,

samen met adviezen van externe referenten, volgens objectieve criteria, eigen aan de betrokken interventie categorie en toegepast op de specifieke wetenschapssector, geëvalueerd. De specifieke criteria, eigen aan de diverse interventie categorieën, worden opgenomen bij de verschillende actiemiddelen van het fonds en door de Commissies op discipline-specifieke wijze toegepast.

Rangschikking van de aanvragen

1) Mandaataanvragen :

- * Aspiranten, Postdoctoraal Onderzoekers, Postdoctoraal Onderzoekers Hernieuwing, Bijzondere Doctoraatsbeurzen en Fundamenteel Klinische Mandaten.

Waardevolle kandidaat-mandaathouders worden in orde van voorrang gerangschikt waarbij *ex aequo* rangschikkingen uitgesloten zijn.

- * Aspiranten Hernieuwing, voorstel tot promoties van permanente F.W.O.-ers die na 1/10/2000 bij het F.W.O.-Vlaanderen in dienst blijven.

Een positieve evaluatie leidt tot het verderzetten van het mandaat.

2) Kredieten aan Navorsers :

- de waardevolle aanvragen worden in ordes gerangschikt, waarbij voor ieder aanbevolen dossier een financieel voorstel gedaan wordt.
- in 1ste orde : uitstekende voorstellen voor onderzoek dat op internationaal hoogstaand niveau staat en top-prioriteit verdient.
- in 2de orde : zéér goede aanvragen die mogelijks aanleiding kunnen geven tot ont-

plooiing tot internationaal hoog-
hoogstaand niveau.

- in 3de orde: goede aanvragen van nationaal belang en beloftevolle aanvragen van beginnende navorsers. De voorstellen in derde orde worden in voorkeursorde gerangschikt om het mogelijk te maken, zo de begroting zulks noodzaakt een verdere selectie door te voeren.
- in 4de orde: beloftevolle aanvragen die zich kwalitatief van de niet-gerangschikte aanvragen onderscheiden maar die geen voldoende maturiteit hebben en die nog bij te sturen zijn en waarvoor thans geen financiering voorgesteld wordt.

3) Onderzoeksprojecten :

- de waardevolle aanvragen worden in ordes van voorrang gerangschikt, waarbij voor ieder voorgedragen dossier een financieel voorstel gedaan wordt.
- in 1ste orde : uitstekende voorstellen voor onderzoek dat in betrokken vakgebied een voortrekkersrol vervult en op internationaal hoogstaand niveau staat, internationaal grensverleggend is en top-prioriteit.
- in 2de orde : zéér goede aanvragen voor onderzoek dat voortbouwt op verdienstelijke resultaten en op internationaal hoogstaand niveau staat. Prioritair.

- in 3de orde : goede aanvragen met beloftevolle onderzoeksprojecten die resultaten van internationaal niveau laten verhoplen. De voorstellen in derde orde worden in voorkeursorde gerangschikt om het mogelijk te maken, zo de begroting zulks noodzaakt een verdere selectie door te voeren.
- Additioneel: tevens kunnen voorstellen worden opgenomen ter aanvulling van in 1ste en 2de orde gerangschikte aanvragen en die met de 3de orde in voorkeursorde gerangschikt worden.
- in 4de orde: beloftevolle aanvragen die zich kwalitatief van de niet-gerangschikte aanvragen onderscheiden maar die geen voldoende maturiteit hebben en die nog bij te sturen zijn en waarvoor thans geen financiering voorgesteld wordt.

Opmerking

- Deze classificatie houdt in dat de rangschikking niet noodzakelijk met de eerste orde start in iedere Commissie.
- Het voorgestelde bedrag is **minimaal het bedrag dat het geplande onderzoek uitvoerbaar zou maken**, rekening houdend met de middelen waarover de aanvrager reeds beschikt. Dit vermijdt dat onderzoekers voor éénzelfde project middelen dienen te sprokkelen bij meerdere financierende instellingen.
- Bijzondere aandacht gaat naar projecten die pogen onderzoek complementair in een groter geheel onder te brengen om het aldus op een hoger wetenschappelijk niveau te tillen.

- Zware apparatuur dient bij voorkeur ingebed te zijn in interuniversitaire en/of interdisciplinaire projecten.
- In **uitzonderlijke en gemotiveerde** gevallen kan de Wetenschappelijke Commissie de Raad van Bestuur een voorstel in derde orde overmaken dat een aanvulling inhoudt van voorgestelde projecten in 1ste of 2de orde.

Intermediaire en ex post evaluatie : Vertrekkend van verslagen van de mandaat- en kredietgenieters evalueren de Wetenschappelijke Commissies, zowel tijdens de uitvoering van het project als op het einde ervan, de wetenschappelijke aanwending van de middelen die zij aanbevolen hebben.

De resultaten van deze evaluatie reiken mogelijkheden tot bijsturing aan en zijn een doorslaggevend element bij het eventuele voortzetten van de steun van het F.W.O.-Vlaanderen en bij de selectie van nieuwe mandaat- en kredietaanvragen.

Evaluatie van verslagen

Gebruikte quoteringen:

- goed
- voorbehoud (met duidelijke en specifieke opmerkingen)
- onvoldoende (duidelijk en specifiek gemotiveerd)

Een quotering “voorbehoud” is een vraag naar bijkomende informatie vanwege de Commissie.

Een "onvoldoende" quotering wordt gerapporteerd aan het Bureau en de Raad van Bestuur. Ook de academische overheid van de onthaalinstellingen worden ingelicht. Betrokkenen kunnen bijkomende informatie overmaken aan het F.W.O.-Vlaanderen, die terug aan de Wetenschappelijke Commissie voorgelegd wordt.

Een **met redenen omklede** "onvoldoende" score houdt in dat het Bureau kan beslissen dat de betrokkenen tijdelijk of definitief geen beroep meer kunnen doen op een toelage van het F.W.O.-Vlaanderen.

Zeker voor kleine tot middelgrote projecten is de huidige evaluatie ruim voldoende. Voor de eventueel in te voeren consolidatie-actiemiddelen kan dit verder uitgewerkt worden, toch moet

vermeden worden procedures te scheppen die dubbel gebruik zouden vormen met de onderzoeksvisitaties.

Verslagen over mandaten, kredieten en onderzoeksprojecten van het Fonds dienen betrekking te hebben op de onderzoeksresultaten bekomen via de financiering door het F.W.O.-Vlaanderen.

Evaluatie van onderzoeksgroepen als geheel krijgen hun weerslag in de jaarverslagen van de universiteiten en de onderzoeksinstellingen en worden in het kader van de, naar onderzoek uit te breiden, visitaties geëvalueerd. Hierbij worden de geïnvesteerde middelen zeker betrokken.

Een aantal bibliometrische studies omtrent de positie van Vlaanderen voor bepaalde vakgebieden vervolledigen het beeld, dat voor de tot nu toe onderzochte gebieden gunstig uitvalt voor het fundamenteel onderzoek zo de wetenschappelijke productie gerelateerd wordt aan de investeringen (Natuur-,levens-en technische wetenschappen : Bibliometrich profiel van het Vlaams Onderzoek. Marc LUWEL, 1999, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Wetenschap en Innovatie, 76 pp).

b. **Terugkoppelingen**

Een sub a. geschetst stelsel waarborgt een continue kwaliteitsbewaking van het door het F.W.O.-Vlaanderen gesteunde onderzoek en houdt een permanente terugkoppeling in, enerzijds naar de Wetenschappelijke Commissies toe voor wat betreft de kwaliteit en de relevantie van de gehanteerde selectie- en beoordelingscriteria en de gestelde prioriteiten, en anderzijds naar de postulanten en de wetenschappelijke gemeenschap toe inzake de kwaliteit van de vraagstelling, de coherentie en de coördinatie van het voorgestelde onderzoek. Op deze wijze mondt kwaliteitsbewaking in kwaliteitszorg en -verbetering uit.

c. **Bevoegdheid**

Zo de aanvraag betrekking heeft op meerdere gebieden of belangrijke financiële implicaties heeft in verschillende gebieden kan ze door meerdere evenwaardige Commissies behandeld worden. In beide Commissies wordt de aanvraag even streng aan de gangbare criteria getoetst en beide doen budgettaire voorstellen.

d. **Beraadslaging**

- Inzake het uitbrengen van adviezen worden alle Commissieleden evenwaardig beschouwd.
- De discussie over een aanvraag of een verslag wordt geopend door die Commissieleden wier specialiteit het dichtst aansluit bij het onderzoeksonderwerp. Daarbij wordt tevens beroep gedaan op de verslagen van de referenten, die volgens welbepaalde criteria door de postulanten zelf worden aangeduid.

e. **Taal**

De dossiers worden in het Nederlands gesteld en, waar nodig voor het opvragen van referentenverslagen, met een engelse vertaling van het onderzoeksproject. Bedoeling hiervan is om het Nederlands als volwaardige wetenschappelijke taal te handhaven. (Dit is zeker ook nu, op een ogenblik dat de Vlaamse culturele zelfstandigheid een feit is, nog zinvol daar recent vele inspanningen worden gedaan op gebied van taal- en spraaktechnologie om onze taal te laten standhouden in dit informaticatijdperk en in een tijd van globalisering.)

Dit brengt met zich mee dat de niet-Vlaamse Commissieleden het Nederlands minstens passief dienen te beheersen om de dossiers te kunnen doornemen. In de Commissie kan echter zowel Nederlands, Frans als Engels gesproken worden en is er simultaanvertaling voorzien.

f. **Externe referenten**

Als externe referenten worden uitgesloten: leden van de Wetenschappelijke Commissies en de Raad van Bestuur alsook co-auteurs van publicaties van de drie laatste jaren met de kandidaten.

De **referentenverslagen** zijn van uitermate groot belang. De keuze van de referenten aan de aanvragers overlaten heeft als positief punt dat de aanvragers langs het niveau van de door hun aangezochte referenten zichzelf situeren in hun gebied. Dit element, samen met het advies van de referent, vormt voor de Commissie een sterk evaluatiepunt.

Dit is trouwens het enige systeem dat financieel en onder tijdsdruk haalbaar is bij de behandeling van een zo groot aantal dossiers.

Het wordt niet tot de taak van de referenten gerekend om budgettaire voorstellen te doen voor projecten. Dit behoort tot de bevoegdheid van de Wetenschappelijke Commissies.

Zo een systeem met belangrijke financiering op langere termijn wordt opgezet en zo belangrijke apparatuurprojecten wordt ter beschikking gesteld zal het systeem van externe referenten voor deze actiemiddelen worden aangepast. Het is trouwens een succesvolle stelregel van het Fonds om zijn algemene grondbeginsel van kwaliteitsevaluatie steeds aan het specifiek kader aan te passen.

g. Gedragscode

- Een Commissielid neemt niet deel aan de selectie of evaluatie van eigen dossiers.
- Een Commissielid, promotor/diensthooft van een mandaataanvraag neemt deel aan de discussie over de rangschikking van de aanvragen, doch kan spreekverbod krijgen als het de eigen kandidaat betreft.
- Alle beraadslagingen en voorstellen van de Wetenschappelijke Commissies zijn strikt vertrouwelijk. Commissieleden die zich hieraan niet houden kunnen door de Raad van Bestuur ter verantwoording geroepen worden.

*
*   *   *

HOOFDSTUK II : GEBIEDSRADEN

Voor de diverse grote Wetenschapsgebieden is een gebiedsraad ingesteld als brug tussen de Wetenschappelijke Commissies en de bestuursorganen. Het zijn interdisciplinaire en interuniversitaire organen die leden van de onder hun bevoegdheid vallende Commissies omvatten. Op dit ogenblik zijn het de Voorzitters van de Wetenschappelijke Commissies die lid van de Gebiedsraden zijn. Zo de taak van de

Gebiedsraden uitbreidt zal hun samenstelling worden uitgebreid met aandacht voor de expertise uit de verschillende disciplines en de aanwezigheid van de verschillende instellingen.

Hun primaire taak is het verdelen van de dossiers over de verschillende Commissies teneinde een optimale behandeling van alle aanvragen te waarborgen waarbij ze zich steunen op het gemotiveerd voorstel van de aanvrager.

Een voorname taak voor de gebiedsraden zou kunnen bestaan uit het behandelen van het inter- en transdisciplinaire aspect van het onderzoek en hoe deze het best door het F.W.O.-Vlaanderen kan behandeld worden. Dit moet toelaten een beleid te voeren dat de disciplinegrenzen overschrijdt en interdisciplinariteit op de voorgrond brengt.

Tijdens deze beleidsperiode dient onderzocht op welke wijze de Gebiedsraden een grotere inbreng kunnen hebben in de optimalisatie van de werking van het Fonds, zowel als reflectie- als adviesorganen. Er zal o.m. onderzocht worden hoe eventueel een coördinerende rol in de toekomst kan toevertrouwd worden aan deze Gebiedsraden bij de behandeling van de aanvragen voor ondersteuning van de consolidatie van het onderzoek en grote apparatuur, waarbij kan gedacht worden aan het uitbouwen van een beleid over disciplines heen en een taak bij een verder doorgedreven internationale “peer review”.

Een taak van de Gebiedsraden zou tevens de noodzakelijke opvolging van lange termijnprojecten kunnen zijn om deze zo optimaal mogelijk te laten renderen en eventuele stagnatie, die zou kunnen voortvloeien uit een langere financieringsgarantie, uit te sluiten.

De Gebiedsraden kunnen ingeschakeld worden als reflectiegroepen die zich beraden over de evolutie van hun wetenschapsgebied en het eventueel aangeven en opvolgen van wetenschappelijke prioriteiten. Hieruit kunnen er adviezen volgen omtrent de spreiding van de Wetenschappelijke Commissies over het betrokken wetenschapsgebied.

Gebiedsraden zijn het gespreksforum inzake evolutie en mogelijke bijsturing van procedures en actiemiddelen van het F.W.O.-Vlaanderen.

Verder kunnen ze een constructieve bijdrage leveren in de prioritering van door de Commissies gerangschikte onderzoeks- projecten in die orde waar een verfijning van het advies van de Commissies noodzakelijk blijkt, zodat de werking van het systeem van de Wetenschappelijke Commissies verder kan verbeterd worden.

De Gebiedsraden behelzen volgende wetenschapsgebieden:

- Biologische wetenschappen
- Cultuur- en taalwetenschappen
- Exacte wetenschappen
- Gedrags- en maatschappijwetenschappen
- Medische wetenschappen
- Toegepaste wetenschappen

*
*   *

HOOFDSTUK III : BUREAU EN RAAD VAN BESTUUR

Het is de specifieke taak van de Raad van Bestuur het algemene beleid van het F.W.O.-Vlaanderen inzake het fundamenteel onderzoek uit te stippelen en de wijze waarop het fundamenteel onderzoek gestimuleerd wordt te bepalen. Meer specifiek is de Raad bevoegd voor het bepalen van de actiemiddelen, het opstellen, het optimaliseren en bewaken van de procedures qua selectie en evaluatie.

Voor het bepalen van zijn beleid steunt de Raad van Bestuur op een bestendig contact met de wetenschappelijke gemeenschap zelf, die op basis van kwaliteit haar prioriteiten legt. Daar de taak van de Raad van Bestuur ook nauw verbonden is met het geheel van de instellingen in Vlaanderen waar fundamenteel onderzoek verricht wordt, wordt ook hiermee nauw contact onderhouden. Om zijn taak naar behoren te kunnen uitvoeren is de Raad niet alleen op louter academische basis samengesteld, maar zijn ook de overheid en de maatschappij erin vertegenwoordigd.

De beslissingen van de Raad van Bestuur worden voorbereid door zijn Bureau. Het Bureau neemt het dagelijks bestuur van het Fonds waar en voert de beslissingen van de Raad uit.

Volgens de richtlijnen en procedures door de Raad van Bestuur vastgelegd stelt het Bureau de toekenningen van de individuele mandaten en kredieten voor op basis van de door de Wetenschappelijke Commissies voorgestelde wetenschappelijke prioriteiten en rekening houdend met de budgettaire mogelijkheden. Binnen de prioriteiten door

de Wetenschappelijke Commissies voorgesteld werken de bestuursorganen een wetenschapspolitiek uit.

Een overzicht van de bestuursorganen wordt geboden in de bijlagen 2 en 3 (zie blz. 75 en blz. 76).

*
*   *

HOOFDSTUK IV : AL DAN NIET STUREN

Het definitief vastleggen van een wetenschapsbeleid inzake het fundamenteel onderzoek op de kennisgrens aan de rand van het onbekende is een "*contradictio in terminis*". Een organisch geheel, zoals het fundamenteel onderzoek, kan niet normerend vastgelegd worden met prioriteiten, schemata en verhoudingen. Wel kan er een algemeen kader geschapen worden waarin en waarlangs optimaal stimuli kunnen gegeven worden.

Het al dan niet sturen, en bedoeld wordt de kredieten contingenteren per wetenschapsgebied of toespitsen op prioriteiten is een steeds wederkerende problematiek.

De moeilijkheid om gecompartmenteerd te werken blijkt onmiddellijk uit de cijfergegevens opgenomen in de bestedingsanalyse 1991-2000. Niettegenstaande de verdeling per wetenschapsgebied van mandaten en projecten over een langere periode eerder stabiel blijft, zit er een veel grotere schommeling in de toekenningen per jaar. Dit is het logische gevolg van het belang hechten aan individuele kwaliteit, eerder dan van bovenaf opgelegde contingenten. Het opleggen van een keurslijf per wetenschapsgebied zou in bepaalde jaren negatieve gevolgen op de kwaliteit van de selectie kunnen hebben. Dit negatieve aspect zou nog versterkt worden mocht men per Wetenschappelijke Commissie contingenteren.

Het toekennen van actiemiddelen aan een bepaald gebied vloeit deels voort uit de eigenheid van het gebied, bvb. de exacte en de medische wetenschappen hebben grote nood aan uitrusting en werking, terwijl de menswetenschappen de klemtoon op personen leggen.

De middelen van een gebied kunnen aldus gelijke tred houden met open afbouw van specifieke gebieden. Er wordt hierbij verwezen naar de opkomst van de moleculaire biologie, de informatica en de vastestoffysica. Ook in deze gevallen is de sturing én gebeurd door de

aanvragers zelf, die reageerden op het veranderde onderzoekslandschap, én door de Wetenschappelijke Commissies, die deze tendensen onderkennen, en selecteerden op kwaliteit met aandacht voor de stand van de wetenschap en de te verwachten evolutie.

Nieuwe, gerichte initiatieven kunnen, zoals de V.R.W.B. aanbeveelt, best toevertrouwd worden aan de klassieke “loketten”, elk volgens geëigendheid om een initiatief geleidelijk te kunnen opbouwen, gebruik makend van een selectie met interuniversitaire competitie.

Tussentijdse evaluatie laat toe bij te sturen. Deze werkwijze laat ook toe dergelijke initiatieven flexibel af te bouwen terwijl een institutionalisering daarentegen een gevaar voor bestending inhoudt. Op deze wijze kan optimaal van bestaande infrastructuur, procedures en expertise gebruik worden gemaakt.

Aan te raden is bijgevolg de verdeling over de wetenschapsgebieden aandachtig te volgen om ze, in een steeds wijzigende situatie te kunnen bijsturen, waarbij er kan over gewaakt worden dat géén van die hoofdgebieden onder de 20% van de toelage zakt:

- Exacte en toegepaste wetenschappen
- Biologische en medische wetenschappen
- Cultuur-, taal-, gedrags- en maatschappijwetenschappen

Bij een vergelijking met onze buurlanden zien we evenwel dat sommige research councils een gedeelte van hun begroting wel degelijk aan prioritaire gebieden besteden. Op te merken valt echter dat de actiemiddelen in België die deze prioritaire actie-actierreinen bestrijken niet tot de huidige bevoegdheden van het F.W.O.-Vlaanderen behoren, maar tot de bevoegdheid behoren van o.a. I.W.T.-Vlaanderen, I.M.E.C., V.I.B., V.I.T.O., D.W.T.C., enz...

Zo optimaal mogelijk fundamenteel onderzoek ondersteunen is een evenwicht in acht nemen tussen het in stand houden van bestaand onderzoek en een kans bieden aan nieuwe tendensen, waarbij het geheel gebaseerd is op wetenschappelijke criteria.

Prioritaire gebieden kunnen hierbij geïdentificeerd worden als belangrijk te volgen tendensen, maar dit mag geenszins een afbraak van bestaande waardevolle initiatieven teweeg brengen. Het lijkt daarom slechts aan te raden prioritaire domeinen specifiek te ondersteunen zo daarvoor specifieke middelen worden ter beschikking gesteld.

*
*   *

C. ACTIES EN CRITERIA

HOOFDSTUK I : STEUN AAN INDIVIDUELE ONDERZOEKERS

1. AANTREKKEN VAN TALENT EN VORMING VAN VORSERS :DOCTORANDI

Het aantrekken van de allerbeste jonge afgestudeerden langs een interuniversitaire competitie is van het allergrootste belang voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Het onderling vergelijken van aanvragers binnen een bevoegdheidsdomein van een Commissie maakt dat de kwaliteit van dit korps hoger is dan mocht dit binnen de afzonderlijke instellingen gebeuren en is voor betrokkenen een eerste gelegenheid om zich met anderen van buiten hun universiteit te meten.

- a. Jonge universitair afgestudeerden kunnen een doctoraat op proefschrift voorbereiden met de beurs **Aspirant** (2 jaar, 1 maal hernieuwbaar, het beursbedrag richt zich op de weddeschaal assistent) of met een **Bijzondere Doctoraatsbeurs** (1 jaar voor het afwerken van een doctoraatsproefschrift en bestemd voor personen die tewerkgesteld zijn buiten het wetenschappelijk onderzoek en er een terbeschikkingstelling bekomen); het F.W.O.-Vlaanderen trekt ca. 150 doctorandi per jaar aan. Deze beurzen zijn onderworpen aan de Rijks-Sociale Zekerheid krachtens art. 15, 2° van het Koninklijk Besluit van 28 november 1969 en vrijgesteld van personenbelasting steunend op art. 90, 2° van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

- Advies

Advies wordt gevraagd aan de promotor en aan één bijkomend Z.A.P.-Lid van een Belgische universiteit.

Specifieke criteria :

- Selectie

- onderzoeksbekwaamheid en -potentieel (o.a. studieresultaten)
- onderzoeksvaardigheid en methodologie

- wetenschappelijke zelfstandigheid
  - originaliteit en vernieuwend karakter van het project
  - haalbaarheid van het project
  - doelgerichtheid van het project
  - kwaliteit van omkadering en begeleiding
- Evaluatie
- onderzoeksbekwaamheid en -vaardigheid van de doctorandi
  - vorderingsstaat van het proefschrift
  - kwaliteit van het doctoraatsproefschrift
  - kwaliteit van de gepubliceerde resultaten

b. Begeleiding en duur van het mandaat

De promotors van deze doctorandi staan borg voor voldoende omkadering en begeleiding om binnen de duur van het mandaat een doctoraat op proefschrift mogelijk te maken.

Bij het afschaffen van het voormalige mandaat Navorsings-stagiair van één jaar (dat kon aangevraagd worden door laatstejaarsstudenten) was het motief voornamelijk dat het doctoraat binnen de 4 jaar moest kunnen worden behaald door personen die hiervoor quasi volledig zijn vrijgesteld. Nu het doctoraat mag behaald worden tot uiterlijk 1 juni om aan te sluiten op een mogelijk postdoctoraal mandaat kan deze termijn ten volle worden gebruikt. Het streven naar een doctoraatsduur van ca. vier jaar sluit aan bij een carrière-uitbouw zoals deze ook in de meeste ons omringende landen en de U.S.A. bestaat, wordt ook gevolgd door het I.W.T.-Vlaanderen en werd zéér uitvoerig besproken in de briefwisseling opgenomen in het tijdschrift Nature.

2. POSTDOCTORAAL ONDERZOEKERS

Het postdoctorale niveau is het niveau bij uitstek waar een interuniversitaire competitie van overgroot belang is. Dit is het niveau waarop jonge vorsers hun wetenschappelijke loopbaan uitbouwen op basis van een eigen vernieuwende inbreng in hun specialiteit, en waarlangs ze op internationaal niveau doorstoten.

- a. **Doctors op proefschrift** kunnen een internationaal erkend niveau bereiken als **Postdoctoraal Onderzoeker** (3 jaar, eventueel tweemaal hernieuwbaar, met een wedde op het niveau doctor-assistent) (ca. 100 nieuwe mandaten per jaar).
Postdoctoraal Onderzoekers kunnen per mandaat van 3 jaar een beroep doen op een **mobilitoelage** om hun onderzoek gedurende 1 jaar in een andere dan hun eigen onthaalinstelling door te voeren. Het postdoctoraal niveau is één van de zwaartepunten in de politiek van de Raad van Bestuur.

- Advies

Advies wordt gevraagd aan het hoofd van de ontvangende onderzoekseenheid, aan één Z.A.P.-Lid van een Belgische Universiteit buiten de onthaalinstelling en aan één buitenlandse hoogleraar.

Specifieke criteria :

- Selectie

- onderzoeksbekwaamheid en -potentieel (o.a. publicaties van de kandidaat)
- onderzoeksvaardigheid en methodologie
- wetenschappelijke achtergrond van de kandidaat
- wetenschappelijke zelfstandigheid
- originaliteit en vernieuwend karakter van het project
- mobiliteit van de aanvrager
- haalbaarheid van het project
- doelgerichtheid van het project

- Evaluatie

- onderzoeksbekwaamheid en -vaardigheid
- nationaal en internationaal niveau van de publicaties
- inschakeling in onderzoeksploeg

b. **Duur van het postdoctorale mandaat**

Op dit ogenblik duurt een eerste mandaat Postdoctoraal Onderzoeker even lang als een mandaat Dr. Assistent en past dus naadloos in de carrière bij de universiteit.

De huidige drie mandaten samen lopen op tot negen jaar met telkens tussen de mandaten een selectieve reductie van het bestand tot de helft. De cascade van tijdelijke mandaten houdt slechts ogenschijnlijk een grote onzekerheid in daar personen

die zo streng geselecteerd werden en gedurende vele jaren de kans krijgen hun wetenschappelijk curriculum uit te bouwen, uitzonderlijk goede kandidaten zullen zijn bij een sollicitatie voor een vacature.

Niettegenstaande de maximale periode van negen jaar eerder lang is, wordt het behoud van dit piramidaal opgebouwde korps bepleit. Het biedt een voldoende lange periode om een geleidelijke doorstroming toe te laten. Tevens dient de aandacht erop gevestigd te worden dat het contingent dat een tweede hernieuwing krijgt slechts een kwart is van de oorspronkelijke instroom en als uitzonderlijk mag worden beschouwd.

c. **Doorstroming**

De huidige 3x3 jaar met een instroom van 100 en telkens een selectieve reductie tot ½ leidt, rekening houdend met spontane afvloei, tot maximaal een 20-tal mandaathouders op het einde van de 9 jaar. De mogelijkheid van opname in een korps met hoofdzakelijk onderzoeksopdracht zal toenemen o.i.v. de gerealiseerde winst bij de overname op 1/10/2000 van de permanente F.W.O.-ers en de groei van het korps door een investering door de overheid via het B.O.F. Tevens mag aangenomen worden dat naast het Z.A.P.-korps ook andere maatschappelijke geledingen in onze kennismaatschappij in groeiende mate beroep zullen doen op deze gespecialiseerde onderzoekers. Tijdens de eerstvolgende jaren zal ook het vervangen van zij die aan de universiteiten benoemd werden tijdens de universitaire expansie van begin de jaren zeventig, hierin sterk meespelen.

d. **Genderproblematiek**

Opvallend is de terugval met 8% van de vrouwelijke mandaathouders bij de mandaatovergang tussen Aspirant en Postdoctoraal Onderzoeker en dat terwijl de Aspiranten langzaam de demografische verdeling naderen. Het slaagpercentage schommelt nogal van jaar tot jaar en van gebied tot gebied, maar verschilt weinig. Het verschil zit in een lager aantal vrouwelijke kandidaturen en in het afhaken tussen de verschillende mandaten en hernieuwingen, vooral in de gebieden Biologische wetenschappen en Taal- en cultuurwetenschappen.

Eerder werd het mandaat reeds verlengd met de niet gepresteerde periode n.a.v. zwangerschap, borstvoedings-, ouderschaps-, palliatief verlof of langdurige ziekte en kan een dame die een zwangerschap heeft doorgemaakt gedurende haar Postdoctoraal Onderzoeksmandaat haar aanvraag om verlenging eventueel tot het daaropvolgende jaar uitstellen. In grote groepen scheidt het financieren van de overbrugging geen al te grote problemen, in kleinere groepen is dit niet te verwezenlijken. Daarom wordt in het vervolg een mandaat Postdoctoraat Onderzoeker dat minimum 3 maand werd geschorst, verlengd tot het einde van een academiejaar om een sollicitatie op voet van gelijkheid alsook een naadloos aansluiten op een volgende aanstelling mogelijk te maken. De begrotingsimpact hiervan is niet omvangrijk. Een gelijkaardige regeling geldt trouwens ook voor de Aspiranten.

Tevens wordt de leeftijdslimiet, m.a.w. de leeftijd waarop het expertiseniveau van een doctoraat op proefschrift wordt vereist, met één jaar per zwangerschap of ouderschapsverlof opgeschoven.

Het aandeel dames kan echter slechts genormaliseerd worden indien het aandeel vrouwelijke kandidaten, zowel voor Aspiranten als voor Postdoctoraal Onderzoekers verhoogt. Een actie van de universiteiten om de mogelijke kandidaten aan te trekken en te begeleiden is zeker aangewezen.

e. **De Gedrags- en maatschappijwetenschappen**

De huidige ondervertegenwoordiging van de Gedrags- en maatschappijwetenschappen in het postdoctorale korps dient niet te worden opgelost door een bevoorrechte positie aan dit wetenschapsgebied te verlenen, maar door een betere begeleiding van kandidaten en het versterken van de onderzoekstraditie.

3. VERHOUDING MET DE ONTHAALINSTELLINGEN

a. **Taken van de mandaathouders aan de universiteit**

De taken die de universiteit aan een F.W.O.-mandaathouder kan toevertrouwen worden enerzijds beschouwd als middel om de mandaathouder in het academisch personeel in te schakelen en

anderzijds als een gedeeltelijke vergoeding van de onthaalinstelling voor de omkaderingskosten van de mandaathouder.

- aan de Aspiranten mogen geen leer- noch vervangings-taken toevertrouwd worden. Naast een doctoraats-opleiding mag de promotor hen maximaal ofwel 4 uur begeleiding van oefening, practica of seminaria (120 uur per jaar), ofwel 8 uur administratieve of klinische taken (240 uur per jaar) toevertrouwen voor zover deze opdrachten de voorbereiding van een doctoraats-proefschrift binnen de duur van het mandaat niet belet. Voor het berekenen van deze opdrachten geldt 1 uur begeleiding als 2 uur administratief werk.
- De Postdoctoraal Onderzoekers kunnen hun medewerking aan de universiteit verlenen met dezelfde beperkingen als hierboven.

Inzake leeropdrachten kunnen ze eventueel de toelating bekomen om, i.p.v. 4 uur begeleidingsopdrachten, of 8 uur administratieve of klinische taken, een onderwijsopdracht op zich te nemen die nochtans niet meer mag bedragen dan twee uur per week voor Postdoctoraal Onderzoekers - eerste mandaat, drie uur voor Postdoctoraal Onderzoekers - tweede en derde mandaat.

Voor mandaathouders aangesteld of benoemd door de universiteit in het Zelfstandig Academisch Personeelskader, kan van deze limieten afgeweken worden. Op dat ogenblik zijn ze deeltijdse mandaathouders.

b. Omkaderingskrediet

Het zou van een goede investeringspolitiek getuigen deze streng geselecteerde mandaathouders te ondersteunen met een minimum aan onderzoeksmiddelen vanuit het Fonds.

Het bedrag dient door de onderzoekseenheid uitsluitend aangewend te worden ter ondersteuning van het eigen onderzoek van betrokken mandaathouder. Het is geenszins te beschouwen als de volledige dekking van de kosten, maar slechts als een deelname in de kosten. Bij een besteding van 150.000 BEF per mandaathouder noodzaakt deze maatregel een jaarlijkse investering van 90 miljoen voor de Aspiranten en 75 miljoen voor de Postdoctorale Onderzoekers.

Deze ondersteuning zou in alle disciplines, maar vooral in de menswetenschappen een zeer belangrijke ondersteuning van de onderzoekers betekenen.

4. FUNDAMENTEEL KLINISCHE MANDATEN

Voor artsen-specialisten met een voltijdse klinische opdracht aan een universitair ziekenhuis is het moeilijk wetenschappelijk onderzoek met hun opdracht te combineren. Anderzijds is de combinatie van de klinische praktijk met fundamenteel onderzoek zéér bevorderend voor het medisch onderzoek. Derhalve wordt per jaar, specifiek voor klinici, een beperkt aantal mandaten toegewezen om hen, die in België erkend arts-specialist zijn en een doctoraat op proefschrift bezitten, vast verbonden aan en werkzaam in een universitaire klinische dienst, halftijds vrij te stellen teneinde zich aan fundamenteel klinisch onderzoek in hun specialiteit te wijden.

Clinici kunnen zich slechts op hoogstaand niveau handhaven zo zij hun klinische taken (deeltijds) kunnen blijven waarnemen. Dit brengt wel mee dat deze personen een ander publicatiegedrag hebben als voltijds fundamentele onderzoekers zonder klinische taken en zij zich bijgevolg minder goed kunnen integreren in het korps van de Postdoctorale Onderzoekers of de Z.A.P.-ers met onderzoeksopdracht.

Maximaal vijf nieuwe mandaten van 3 jaar, eventueel tweemaal met 3 jaar verlengbaar, worden ter beschikking gesteld. Tijdens dit mandaat wordt betrokkene halftijds vrijgesteld van zijn klinische en academische opdrachten ten behoeve van fundamenteel klinisch onderzoek.

Volgens betrokken middens en de beoordelende Wetenschappelijke Commissie zijn deze mandaten zéér effectief en lossen uitermate goed de

verwachtingen ter zake in. De verlenging van de duur van het mandaat zal na ingroei leiden tot een korps van 30 mandaathouders, bij een instroom van 5 nieuwe per jaar en iets meer dan ½ slaagkans bij een verlenging.

Daar echter bij de evaluatie van deze mandaathouders blijkt welke grote invloed deze mandaten hebben op het klinisch onderzoek en ook de universitaire ziekenhuizen erg enthousiast zijn kan er niet anders dan gepleit worden voor een geleidelijke uitbouw van dit initiatief.

Niet alleen een grotere instroom ware na te streven, gelet op de erg strenge selectie van de mogelijke kandidaten, maar tevens een gunstiger selectiesleutel bij de hernieuwingen. Het betreft hier immers vast benoemen, waarvoor de problematiek van een geleidelijke opname door het universitair kader niet meer geldt. Er wordt bijgevolg gepleit voor een selectie zonder quota met een beslissing volgens de mogelijkheden van de begroting. Uiteraard dient de selectie en de evaluatie op het huidige strenge niveau te worden gehandhaafd.

- Advies

Advies wordt gevraagd aan de hoofdgeneesheer, één Z.A.P.-Lid van een Belgische universiteit buiten de onthaalinstelling en één buitenlandse hoogleraar.

Specifieke criteria:

- Selectie

- onderzoeksbekwaamheid en -potentieel (o.a. publicaties van de kandidaat)
- onderzoeksvaardigheid en methodologie
- wetenschappelijke achtergrond van de kandidaat
- wetenschappelijke zelfstandigheid
- originaliteit en vernieuwend karakter van het project
- mobiliteit van de aanvrager
- haalbaarheid van het project
- doelgerichtheid van het project
- klinische ervaring en zelfstandigheid van de postulant

- Evaluatie.

- nationaal en internationaal niveau van de publicaties
- inschakeling in onderzoeksploeg
- bevorderen relatie onderzoek - klinische praktijk

De huidige reglementen veroorzaken op basis van ½ slaagkans bij hernieuwingen (deze slaagkans ligt in werkelijkheid beter, daar niet alle mogelijke kandidaten deze verlengingen aanvragen) een groei van de begroting met 2 miljoen per jaar, gedurende 4 jaar. Mocht echter de instroom tot 10 opgetrokken worden dan wordt de jaarlijkse aangroei opgedreven tot 12 miljoen gedurende de eerste 3 jaar, ca. 8 miljoen de volgende 3 jaar enz. 4 miljoen de laatste 3 jaar. (Deze cijfers houden rekening met een zekere natuurlijke afvloeï.)

5. KREDIETEN AAN NAVORSERS :

Werkings- en uitrustingskredieten (minimum 100.000 en maximum 1.500.000 BEF) voor persoonlijk onderzoek van jonge en/of gevestigde onderzoekers. (In totaal ca. 80 miljoen)

Specifieke criteria :

- Selectie

- wetenschappelijke productie van de postulant
- wetenschappelijk gehalte van de onderzoekseenheid
- onderzoeksmethodologie
- originaliteit en vernieuwend karakter van het project
- haalbaarheid van het project
- doelgerichtheid van het project
- noodzakelijkheid van de begrote middelen

- Evaluatie

- in hoeverre is het gestelde doel verwezenlijkt
- resultaten en publicaties

Kredieten aan Navorsers worden in principe slechts verleend aan onderzoekers met een zekere continuïteit in hun loopbaan tot en met maximum het niveau Hoofddocent, behalve voor de sectoren wiskunde, cultuur-, taal- en maatschappijwetenschappen. Tevens kunnen dergelijke kredieten worden verleend ter organisatie van internationale samenwerking. Ze zijn bestemd voor een individueel wel omschreven onderzoek en zijn niet cumuleerbaar met onderzoeksprojecten van het F.W.O.-Vlaanderen.

*

* *

HOOFDSTUK II : STEUN AAN EMINENTE ONDERZOEKSPLOEGEN

1. ONDERZOEKSPROJECTEN :

Onderzoeksprojecten van het Fonds zijn financieringen met bepaalde duur en welgedefinieerde wetenschappelijke finaliteit. In dit kader worden werkings-, uitrustings- en personeelskredieten ter beschikking gesteld van ploegen onderzoekers voor het uitvoeren van wetenschappelijk hoogstaande projecten in het brandpunt van de wetenschappelijke interesse. Bijzondere aandacht wordt o.m. besteed aan projecten die het eigen onderzoek in een groter wetenschappelijk geheel onderbrengt en het intra-universitaire echelon overstijgen. Binnen de objectieven, door het project gesteld, zal het onderzoek, zo mogelijk derwijze worden georganiseerd dat het voor de predoctorale onderzoekers kan leiden tot een doctoraat op proefschrift. In 1999 werd 2 miljard besteed aan Onderzoeksprojecten.

- Advies

Advies wordt gevraagd aan twee eminente buitenlandse hoogleraren.

Specifieke criteria :

- Selectie

- internationaal wetenschappelijk niveau van de onderzoeksgroepen
- methodologie
- originaliteit en vernieuwend karakter van het project
- belang van het project
- doelgerichtheid van het project
- haalbaarheid van het project
- samenwerking en coördinatie tussen onderzoekseenheden
- noodzakelijkheid van de begrote middelen

- Evaluatie

- in hoeverre is het gestelde doel verwezenlijkt
- hoogstaande publicaties in internationale tijdschriften met leescomité

2. GROTE APPARATUUR

Qua apparatuur stelt zich een dubbel probleem: enerzijds is er de steeds korter wordende afschrijvingsperiode veroorzaakt door de steeds snellere informatica en technische evolutie. Apparaten die uiterst performant zijn, zijn binnen 3 jaren volledig verouderd en voorbijgestreefd. Anderzijds kunnen ploegen die hun internationaal of Europees niveau wensen te behouden, niet meer buiten uiterst gesofistikeerde en polyvalente apparatuur. Tevens moet het concept grote apparatuur verruimd worden tot o.a. grote databanken die kunnen beschouwd worden als de apparaten van bvb. de sociale wetenschappen en de epidemiologie.

In de huidige context staat het F.W.O.-Vlaanderen machteloos tegenover deze evolutie. Het huidige budgettair kader laat niet toe ploegen adequaat te steunen met personeel en werking én met grote apparatuur.

Aanvragen inzake middelgrote apparatuur, in het licht van een beperkte som te verdelen middelen, vertekenen de ganse discussie. Het is namelijk quasi onmogelijk het belang van deze (middel)grote apparatuur af te wegen tegen het belang van meerdere projecten, zeker wanneer gestreefd wordt naar een stabiele slaagkans van ca. 1/3.

Deze (middel)grote apparatuur dient omkaderd te zijn door wel omschreven projecten. De spreiding van deze apparatuur, de optimalisatie van het gebruik, het openstellen ervan voor onderzoekers van andere instellingen en een coördinatie met andere financiers en eventuele co-financiers komt daarbij zeker aan de orde. Om hierbij een zo economisch mogelijke aanpak met een zo groot mogelijke wetenschappelijke meerwaarde na te streven is een interuniversitaire selectie, evaluatie en kredietverlening via het F.W.O.-Vlaanderen aan te bevelen. Dit kan echter complementair gebeuren, of eventueel in cofinanciering, met andere initiatieven via o.a. B.O.F., I.W.T., I.U.A.P.

Belangrijke apparatuur die geheel of gedeeltelijk door het Fonds wordt gefinancierd zal zo nodig door een beheerscomité, samengesteld uit onderzoekers van alle betrokken onderzoekseenheden omkaderd worden, om te garanderen dat :

- de apparatuur zo optimaal mogelijk wordt aangewend en beschikbaar is voor zoveel mogelijk onderzoekers;
- het aandeel van de financiering door het Fonds het fundamenteel onderzoek ten goede komt, naast het eventuele gerichte en toegepaste onderzoek of klinische prestaties.

3. CONSOLIDATIE VAN HET ONDERZOEK

a. **Inschakeling in internationale onderzoeksverbanden**

Vele “big science” projecten zijn slechts in internationaal verband mogelijk. Hiertoe worden vooreerst verdragen gesloten tussen landen die de investering en de algemene werkingskosten dekken. Bvb. D.W.T.C. heeft de Belgische bijdrage voor C.E.R.N. (Genève) en E.S.R.F. (European Synchrotron Radiation Facility) (Grenoble) E.M.B.O. (European Molecular Biology Organisation) en E.M.B.L. (European Molecular Biology Laboratory) op zijn begroting. Het uitbouwen van eigen observatieapparatuur om de faciliteiten te benutten wordt op het niveau van de financieringsfondsen verzorgd bvb. via DUBBLE (DUtch Belgian Beam LinE), een Vlaams-Nederlands initiatief bij E.S.R.F. De onderzoeksprojecten zelf die van de faciliteiten gebruik maken behoren tot de taak van de research councils.

Het welslagen van deze complexe onderzoeksondersteuning hangt in grote mate af van overleg en coördinatie, doorstroming van informatie en vertegenwoordiging van de verschillende partners.

In mindere mate dan voor de allergrootste faciliteiten het geval is, is dit ook het probleem voor de omkadering van (middel) grote apparatuur.

Indien blijkt dat de belangrijke investering noodzakelijk is, is het onontbeerlijk de investering te valoriseren door het gebruik te optimaliseren. Hierbij dient een zinvolle continuïteit te worden nagestreefd, zonder dat deze een excuus mag worden voor een quasi institutionele financiering.

Andere mogelijkheden worden soms geboden door consortia van research councils die een deelname aan zeer grote internationale projecten voor een beperkt entréegeld mogelijk maken, bvb. het Amerikaanse Ocean Drilling Program, waaraan werd deelgenomen langs een E.S.F.-consortium om.

b. **Lange-termijnfinanciering**

Continuïteit is echter geen vraag die gemonopoliseerd wordt door ploegen die gebruik maken van de grote internationale

faciliteiten en grote apparatuur of werden ingeschakeld in grote internationale projecten.

Onderzoeksploegen die een hoog, internationaal erkend niveau hebben bereikt, of consortia (bvb. Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschappen met zéér gunstige evaluatie) van kleinere onderzoekseenheden in een hecht verband zouden op (middel)-lange termijn moeten kunnen gesteund worden met relatief belangrijke onderzoeksprojecten, die tevens een aanhechtingspunt kunnen vormen voor mandaten en Visiting Postdoctoral Fellowships. Dit zou het logische vervolg zijn van én de huidige onderzoeksprojecten én de Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschappen.

In feite passen hier ook follow-up studies in en studies die gedurende langere tijd data verwerven, waarop later hoogstaand onderzoek kan worden gebaseerd. (voorbeelden zijn het Corpus van Middelnederlandse teksten van Maurits Gysseling, het Corpus Rubenianum, het Vlaamse Dialectwoordenboek, het Corpus Christianorum, ...).

Langere projecten dienen beschouwd te worden als tegengewicht voor de steeds groter wordende druk o.i.v. het toenemende aandeel van de derde geldstroom om het onderzoek af te stemmen op korte termijn gericht onderzoek.

Om de onderzoekseenheden de mogelijkheid te bieden internationaal verbintenissen aan te gaan dienen zij te beschikken over voldoende zekerheid inzake financiering. Hierbij wordt gedacht aan projecten van méér dan vier jaar.

4. INVESTERINGSNODEN

a. **Personeel en werkingskosten**

Onderzoeksprojecten worden ondersteund met personeel, werkmiddelen en apparatuur. Personeelskosten en werkmiddelen zijn quasi stabiel over de duur van de projecten terwijl apparatuur normalerwijze tijdens het eerste en/of tweede jaar van het onderzoeksproject wordt aangekocht.

Het gemiddelde aangevraagd bedrag over de periode 1996-1999 bedraagt 2,4 miljard. Trekken we hier de 800 miljoen uitrusting af dan is om tenminste 1/3 slaagkans te bereiken een toekenning nodig van 533 miljoen, wat met projecten van 4 jaar uitkomt op een jaarlijkse totale uitgave van 2,1 miljard. In 2000 kan ongeveer 1,7 miljard aan deze posten worden besteed. Een geleidelijke groei met 400 miljoen is bijgevolg na te streven. consolidatieprojecten (die tevens kleinere initiatieven die lopende zijn kunnen integreren) zijn hiervoor de logische oplossing. Een slaagkans 1/3 ten opzichte van de huidige aangevraagde massa is een streefcijfer dat door vele research councils wordt nagestreefd om tot een zinnige evaluatie te kunnen komen en om onderzoekers niet te ontmoedigen.

b. **Apparatuur**

Om ervoor te zorgen dat onderzoeksploegen op basis van een tekort aan materiële ondersteuning niet achterop raken is ten minste 1/3 slaagkans onontbeerlijk. Houden we er rekening mee dat er het tweede jaar slechts de helft van de apparatuur van het eerste jaar wordt toegewezen en quasi niets meer voor de volgende jaren, dan leidt dit bij een aangevraagd bedrag van 800 miljoen per jaar (m.b.t. het eerste jaar van de overeenkomsten) tot een jaarlijkse toekenning van 267 miljoen. Samen met de helft voor alle overige jaren van de overeenkomsten, nl. 133 miljoen, komt dit op een totale gecumuleerde jaarlijkse besteding van 400 miljoen. In recente jaren werd 300 à 350 miljoen geïnvesteerd. De meeste middelgrote apparatuur sneuvelt echter van zodra deze noodgedwongen afgewogen wordt tegen personeel en werkingsmiddelen. De verwaarloosbare slaagkans van deze aanvragen kennende, wordt deze slechts schoorvoetend of niet meer aangevraagd, een toestand die niet kan blijven bestaan zonder bepaalde wetenschapsgebieden op langere termijn uit te schakelen of volledig afhankelijk te maken van de beschikbaarheid van toestellen in het buitenland. De toestand zou resoluut verbeteren mocht een investering van 500 miljoen per jaar mogelijk worden op continue basis, wat een extra investering van ca. 200 miljoen vergt.

*
*   *   *

HOOFDSTUK III : BEVORDEREN VAN WETENSCHAP- PELIJKE CONTACTEN EN SAMENWERKING (NATIONAAL EN INTERNATIONAAL)

De internationalisering is verweven in alle actiemiddelen van het Fonds, daar mandaathouders mogelijkheden krijgen om hun onderzoek geheel of gedeeltelijk in het buitenland door te voeren of met buitenlandse centra samen te werken, daar Kredieten aan Navorsers of Onderzoeksprojecten kunnen worden opgezet met buitenlandse centra. Toch is er nood aan een verbeterde inschakeling in internationale onderzoeksverbanden en dient hier verder voor geijverd te worden.

Daarnaast heeft het Fonds een hele reeks actiemiddelen opgezet, specifiek ter bevordering van de internationale samenwerking.

1. WETENSCHAPPELIJKE ONDERZOEKSGEMEENSCHAPPEN

Bestemd voor coördinatie en nationale en internationale samenwerking inzake wetenschappelijk onderzoek op postdoctoraal niveau.

(Deze kredieten dekken de werkingskosten ten bedrage van 500.000 BEF per jaar gedurende vijf jaar, eventueel verlengbaar. Op dit ogenblik zijn er 51 W.O.G.'s in functie).

Deze virtuele onderzoeksgroepen, bewerkstelligd door coördinatie, samenwerking en concentratie op nationaal en internationaal niveau verhinderen dubbel gebruik, geven postdoctorale onderzoekers meer ontplooiingskansen en plaatsen het onderzoek van individuele en complementaire onderzoekseenheden in een ruimer kader wat een meerwaarde voor het onderzoek schept.

Op middellange termijn worden deze hechte samenwerkingsverbanden, die een optimale en stimulerende omgeving vormen voor onderzoekers en onderzoeksgroepen, de hefboom bij het tot stand brengen van interdisciplinair onderzoek, van complementaire samenwerking en zwaartepuntvorming waarbij het geheel op een hoger niveau komt dan de som van de samenstellende eenheden. Deze regionale, interregionale en internationale samenwerkingsverbanden zullen na evaluatie en op langere termijn de aanhechtingspunten van belangrijke onderzoeksprogramma's en mandaten worden en echte onderzoeksnuclen.

Specifieke criteria :

- Selectie

- Wetenschappelijk belang van het opzet
- Internationaal wetenschappelijk niveau van uitmuntendheid, belang en schoolvorming van de kerngroep. Een onderzoeksgroep kan tegelijkertijd slechts éénmaal als kerngroep fungeren
- Kritische massa van kwalitatief hoogstaande Vlaamse onderzoekseenheden in de discipline
Indien er een opvallende afwezigheid is van een Vlaamse groep die in verband met de opzet internationale faam geniet, dient deze gemotiveerd te zijn
- Hoog wetenschappelijk niveau van de binnen en buitenlandse deelnemende eenheden
- Inter-, multi- en transdisciplinariteit
- Duidelijke complementariteit van de groepen t.o.v. de opzet
- Relevantie en haalbaarheid van het voorstel
- Voorrang zal verleend worden aan groepen waarbij de vorming van een Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap een duidelijke meerwaarde voor het Vlaams wetenschappelijk potentieel meebrengt
- De noodzakelijkheid van deze toelage voor het tot stand komen en/of onderhouden van de samenwerkingsverbanden

- Evaluatie

- Voortrekkersrol van de Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap in eigen gebied en meerwaarde voor Vlaanderen
- Interactie tussen de verschillende onderzoekseenheden
- Bevordering van inter-, multi- en transdisciplinariteit
- Gezamenlijke publicaties
- De mate waarin de Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap gediend heeft als aanhechtingspunt voor mandaten, projecten, Visiting Postdoctoral Fellowships
- Gezamenlijk georganiseerde workshops, symposia, seminars, congressen
- Uitwisseling van onderzoekers, wetenschappelijke gegevens en/of informatie
- Gezamenlijk opgezette onderzoeksprojecten en uitwerken van methodologie

Bij een eventuele negatieve evaluatie wordt de Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap stopgezet.

2. VISITING POSTDOCTORAL FELLOWSHIPS

Om externe expertise in te brengen ter ondersteuning van F.W.O.-projecten en Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschappen en de brug te slaan tussen Vlaamse en buitenlandse onderzoekseenheden kunnen, op voorstel van de interdisciplinaire Commissie voor Internationale Wetenschappelijke Contacten, buitenlandse postdoctorale navorsers worden aangetrokken met een "**Visiting Postdoctoral Fellowship**" voor een ononderbroken periode van drie tot twaalf maand. Verantwoordelijke woordvoerders van F.W.O.-projecten en Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschappen kunnen deze fellowships (een forfaitaire kostenvergoeding) aanvragen ten behoeve van buitenlandse onderzoekers.

Specifieke criteria:

- Selectie

- Wetenschappelijk niveau en specificiteit van de expertise van de kandidaat. Complementariteit van deze expertise. Moet vergelijkbaar zijn met het niveau van Postdoctorale Onderzoekers van het F.W.O.-Vlaanderen in een vergelijkbare discipline
- Meerwaarde voor het Onderzoeksproject of de Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap door deze inbreng van expertise
- Totaal postdoctoraal verblijf in België kan maximum 24 maanden bedragen

In deze categorie is een zeer groot verloop, daar velen nog op zoek zijn naar een geëigende wetenschappelijke omgeving, waar ze zich voor een langere periode kunnen vestigen. Goede krachten krijgen tevens op meerdere plaatsen kansen aangeboden.

Daarom worden de huidige Visiting Postdoctoral Fellowship opgesplitst in twee categorieën :

- Junior Visiting Postdoctoral Fellow : eerder voor een jonge postdoctoraal navorsers; die nog ervaring wenst op te doen, maar toch reeds een expertise kan inbrengen;
- Senior Visiting Postdoctoral Fellow : voor het aantrekken van reeds gevestigde experts met een grotere maturiteit.

3. KREDIETEN VOOR CONGRESSEN IN BELGIË

Kredieten voor het organiseren van internationale **congressen in België**.

Specifieke criteria :

- Selectie
- Wetenschappelijke waarde van het congres
- Belang van het congres in het vakgebied
- Interuniversitaire aanwezigheid in het organiserend comité. Minimum twee Belgische instellingen voor wetenschappelijk onderzoek dienen vertegenwoordigd te zijn
- Aanwezigheid van eminente specialisten (binnen- én buitenlandse) terzake
- Noodzaak van de begrote middelen
- Internationaal perspectief van het congres

4. KREDIETEN VOOR DEELNAME AAN CONGRESSEN IN HET BUITENLAND

Kredieten voor het actief deelnemen aan internationale **congressen in het buitenland** (deze kredieten dekken alleen de verplaatsingskosten).

Het aanhouden van dezelfde wetenschappelijke normen en criteria over gans Vlaanderen zijn de reden om deze kredieten centraal te verdelen, niettegenstaande ook universiteiten complementair dergelijke toelagen verlenen. Het beleid van het F.W.O.-Vlaanderen streeft er naar de uitvoerder zelf van het onderzoek congressen te laten bijwonen, eerder dan de verantwoordelijke van de dienst.

De doorgevoerde selectie werkt kwaliteitsbevorderend, daar het slaagpercentage sinds 1993 met ca. 10% is gestegen, niettegenstaande het aantal toegekende kredieten (ca. 700 per jaar) quasi stabiel bleef. Heel wat kwalitatief mindere aanvragen zijn dus weggevallen. Dit alleen reeds is een goed argument om deze kredieten te behouden in het kader van het F.W.O.-Vlaanderen. Het centraal behandelen van een groot aantal dossiers is tevens een kostenbesparende factor.

Specifieke criteria :

- Selectie
- Grensverleggende inhoud van de bijdrage op het congres. Alleen de auteur die de bijdrage voorstelt kan aanspraak maken op een krediet

- Wetenschappelijke prestaties van de aanvrager tot nu toe, rekening houdend met de specificiteit van het domein en met de leeftijd, alsook met de meerwaarde die het gevraagde verblijf oplevert
- Internationaal aspect van het congres
  - Type congres: internationaal, plaatselijk, occasioneel, of congres met zeker prestige zoals Gordon, IEEE, ESF, SPIE'S enz...
- Indien keuze moet gemaakt worden: voorkeur voor jonge vorsers en fondsen, voor zover ze reeds gepubliceerd hebben
- Enkel een officiële congresfunctie (Voorzitter, Sessieleider enz...) is niet voldoende voor de toekenning van een krediet. Er dient tevens een actieve wetenschappelijke participatie zoals verslag, inleiding, conclusies, te zijn

5. KREDIETEN VOOR VERBLIJVEN IN HET BUITENLAND

Kredieten voor studie- en stage**verblijven in het buitenland** (deze kredieten omvatten de verplaatsingskosten en een forfaitaire bijdrage tot de verblijfskosten).

Specifieke criteria :

- Selectie
- Intrinsieke noodzaak van het voorgestelde verblijf binnen het onderzoek (stage, aanleren nieuwe technieken, archiefonderzoek, cursussen, workshops, expedities)
- positie van betrokkene in zijn domein, rekening houdend met de specificiteit van het domein en de leeftijd, alsook met de meerwaarde die het gevraagde verblijf oplevert
- voorkeur voor jonge vorsers en fondsen. Minstens één degelijke publicatie bij voorkeur in een internationaal tijdschrift wordt echter vereist

6. BILATERALE OVEREENKOMSTEN

Er worden Kredieten verblijven in het buitenland verstrekt in het raam van bilaterale overeenkomsten tussen het F.W.O.-Vlaanderen en zusterinstellingen in het buitenland. Ook “joint projects”, met gezamenlijke steun van het F.W.O.-Vlaanderen en de buitenlandse zusterorganisatie doorgevoerd, behoren hiertoe.

Aanvragen voor onthaal en voor uitsturen worden door de Commissie Internationale wetenschappelijke contacten behandeld op analoge wijze als de kredieten voor verblijven in het buitenland. De evaluatie van de “joint projects” gebeurt door de Wetenschappelijke Commissies.

België is voor buitenlanders al zéér complex en wellicht onmogelijk zo dergelijke initiatieven over nog meer instellingen wordt gespreid. Een logisch initiatief ware alle dergelijke initiatieven samen te brengen in één enkel organisme, dat de garantie biedt van een uniforme en hoogstaande wetenschappelijke selectie, van integratie in reeds bestaande projecten en van continue opvolging.

7. WETENSCHAPPELIJKE OPDRACHTEN

Om voltijds benoemde leden van het Zelfstandig Academisch Personeel van universiteiten uit de Vlaamse Gemeenschap de kans te bieden zich 3 maanden tot 1 jaar volledig te wijden aan hun wetenschappelijk onderzoek kan het F.W.O.-Vlaanderen, op voorstel van de interdisciplinaire Commissie van Internationale wetenschappelijke contacten, Wetenschappelijke Opdrachten toewijzen.

De toelage hiervoor bedraagt 100.000 BEF per maand en kan door de betrokken universiteit zowel worden aangewend voor de vervanging van de betrokkene als om de beneficiant in zijn onderzoekstaak te ondersteunen.

Specifieke criteria

- Selectie

- wetenschappelijk niveau van de kandidaat
- intrinsieke noodzaak van het opzet voor de betrokkene
- invloed van de opdracht op de onderzoekseenheid

8. EUROPEAN SCIENCE FOUNDATION

Het F.W.O.-Vlaanderen onderhoudt vele internationale contacten die de internationalisering van het onderzoek bevorderen en belangrijk zijn voor het optimaliseren van eigen procedures en actiemiddelen.

Belangrijkst is wellicht het lidmaatschap van de E.S.F. (European Science Foundation) die een drietal voornamelijk actiemiddelen heeft:

- E.S.F. Scientific Programmes

Dit zijn meerjarige internationale onderzoeksprojecten, die een reeks lopende of geplande projecten in een groter, coherent geheel onderbrengen om te komen tot een belangrijke Europese meerwaarde. Deze projecten zijn netwerken op iets langere termijn.

- E.S.F. Scientific Networks

Om wetenschappers samen te brengen om de mogelijkheden tot onderzoek op Europees niveau te verkennen. Hierbij wordt interdisciplinariteit aangemoedigd. Deze netwerken van korte duur kunnen leiden tot voorstellen voor onderzoeksprojecten.

- E.S.F. European Research Conferences

Samen met de Europese Unie steunt E.S.F. in samenwerking met een aantal wetenschappelijke genootschappen deze conferenties, die in een week tijd een hele reeks discussiegroepen vormen rond een welbepaald thema, dat eventueel verschillende jaren wordt aangehouden.

De ca. 100 deelnemers worden geselecteerd en zijn enerzijds toponderzoekers in het gebied en anderzijds voor één derde jonge beloftevolle onderzoekers.

Het F.W.O.-Vlaanderen kan de deelname aan deze Euroconferences steunen met congreskredieten.

- Tenslotte is er een vierde actiemiddel in oprichting: de E.S.F.-EUROCORES of European Cooperative Research Programmes. Deze programma's zouden ingaan op Europese noden in terreinen die niet door het EU-kaderprogramma worden bestreken. Deze multilaterale samenwerking zal op een "à la carte" basis gesteund worden door research councils die lid zijn van E.S.F. en omvat in tegenstelling tot E.S.F.-programma's en -networks ook de betoelaging van onderzoeksmiddelen en onderzoekspersoneel. Een belangrijk kenmerk van dit initiatief is een gezamenlijke "peer review" van de aanvragen.

Tevens worden er nauwere contacten onderhouden met bij E.S.F. geassocieerde samenwerkingsverbanden:

- European Marine and Polar Sciences (EMAPS)
- Nuclear Physics (NUPECC)
- European Space Science Committee (ESSC)
- Committee on Radio Astronomy Frequencies (CRAF)
- Chairmen of European Research Councils Chemistry Committee (CERC3)

9. DIVERSE PROJECTEN VAN INTERNATIONALE SAMENWERKING

Naast vele losse samenwerking is deze meer gestructureerd in het raam van:

- European Heads of Research Organisations (EuroHORCs)
- Dutch Belgian Beamline (DUBBLE) in het kader van de European Synchrotron Radiation Facilities (E.S.R.F.) te Grenoble
Centre Européen de Calculs Atomaires et Moléculaires (C.E.C.A.M.)
- European Union of Physics Research Organisations (E.U.P.R.O.)
- European Center for Theoretical Studies in Nuclear Physics and related Areas (E.C.T.*)
- N.A.T.O. inzake de N.A.T.O.-beurzen
- Commission for Educational Exchange between the U.S.A., Belgium and Luxembourg.
- Belgisch Historisch Instituut te Rome (B.H.I.R.)

Samenwerkingsverband N.W.O.-Nederland en F.W.O.-Vlaanderen:

In het kader van het Verdrag inzake de samenwerking op het gebied van cultuur, onderwijs, wetenschappen en welzijn tussen de Vlaamse Gemeenschap in het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden (Antwerpen, 17 januari 1995) besloten de beide regeringen

kredieten te verlenen aan N.W.O.-Nederland en F.W.O.-Vlaanderen voor het opzetten van gemeenschappelijke programma's.

De wetenschappelijke adviesvorming gebeurt op basis van volledige Vlaams-Nederlandse dossiers én door de F.W.O.-Wetenschappelijke Commissies én door de N.W.O.-Gebiedsraden en adviesorganen.

Een Nederlands-Vlaams beheerscomité met managers en wetenschapslui uit beide landen onderzoekt de uitgebrachte adviezen en beslist over steunverlening op basis van eensluidende positieve adviezen. Het F.W.O.-Vlaanderen steunt het initiatief variabel opdat deze projecten, ondanks de zwaardere procedure, dezelfde slaagkansen zouden hebben als de overige aanvragen voor onderzoeksprojecten.

In dit verband zal eerstdaags een samenwerking starten inzake het kustgebonden zeeonderzoek.

Een reeds langer bestaande samenwerking is : het **Vlaams-Nederlands Comité voor Nederlandse Taal en Cultuur (V.N.C.)**.

Het Vlaams-Nederlands Comité voor Nederlandse Taal en Cultuur verleent in het kader van het GENT (Gehele Nederlandse Taalgebied) - akkoord steun aan:

- Onderzoeksprojecten

Het V.N.C. heeft tot taak de wetenschappelijke samenwerking op dit gebied tussen Vlaanderen en Nederland te bevorderen. De nadruk ligt op de versterking van het onderzoek op de terreinen Nederlandse taalkunde, Nederlandse letterkunde en Nederlandse geschiedenis, waarin begrepen Nederlandse cultuurgeschiedenis, kunstgeschiedenis en muziekgeschiedenis.

Het Comité geeft prioriteit aan de onderzoeksvoorstellen die in hun wetenschappelijke vraagstelling aspecten van de Nederlandse taal en cultuur in een Vlaams-Nederlandse samenhang als uitgangspunt nemen. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat de onderzoeksvoorstellen gebaseerd zijn op een daadwerkelijke samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse instituten en personen, waarbij de voorkeur uitgaat naar voorstellen die geen incidenteel, maar een meer projectmatig karakter hebben.

De wetenschappelijke kwaliteit van het voorgestelde onderzoek, de kredietwaardigheid van de onderzoeker(s) en de haalbaarheid van het onderzoek binnen de gestelde termijn spelen een rol van betekenis. Deze onderzoeksprojecten slorpen quasi de volledige V.N.C.-begroting op. Verder zijn in dit kader nog volgende actiemiddelen:

- V.N.C.-beurzen

Het V.N.C. kan jaarlijks twee beurzen beschikbaar stellen in het kader van de Vlaams-Nederlandse samenwerking, bestemd voor een verblijf aan het “Netherlands Institute for Advanced Studies in the Humanities and Social Sciences (N.I.A.S.)” te Wassenaar.

- Uitwisseling van onderzoekers

Om de wetenschappelijke samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland te bevorderen, kan het V.N.C. bovendien jaarlijks een bedrag beschikbaar stellen voor twee postdoctorale onderzoekers verbonden aan respectievelijk een Vlaamse en een Nederlandse wetenschappelijke instelling om met collega's in het buurland gezamenlijk onderzoek te verrichten.

- Congressen

Om de Vlaams-Nederlandse samenwerking een internationale uitstraling te geven, stelt het V.N.C. jaarlijks middelen beschikbaar voor congressen. In aanmerking voor ondersteuning door het V.N.C. komen wetenschappelijke bijeenkomsten op de hierboven genoemde terreinen. Het internationale karakter van een congres blijkt uit de samenstelling van het wetenschappelijk comité, het organiserend comité en de sprekers.

*
* *

De joint-projects, de deelname aan grote internationale onderzoeksprogramma's zoals E.M.B.O., C.E.R.N., E.S.F. en de internationale uitwisselingen komen tot nu toe volledig ten laste van het gewone budget van het F.W.O.-Vlaanderen. Hierdoor is het F.W.O.-

Vlaanderen in dit kader ten zeerste beperkt t.o.v. andere research councils. In het licht van hoger vermelde herstructurering van de internationale wetenschappelijke samenwerking zou hieraan specifieke aandacht dienen besteed te worden.

*
*   *

In een nabije toekomst dient ingegaan te worden op de Europese initiatieven i.v.m. de Europese onderzoeksruimte voor zover deze zich inlaten met het fundamenteel onderzoek. Daar Vlaanderen géén wetenschappelijke prioriteiten wenst te stellen (behalve deze die de facto aanwezig zijn bvb. biotechnologie, micro-elektronica,...) zal meegewerkt worden aan die initiatieven waarvoor in Vlaanderen de nodige expertise op internationaal niveau aanwezig is, op eenzelfde wijze als dit in het raam van E.S.F. gebeurt.

*
*   *

HOOFDSTUK IV : WETENSCHAPPELIJKE PRIJZEN

Naast de specifieke vijfjaarlijkse prijzen van het F.W.O.-Vlaanderen zelf, nl.

- de "Prijzen Doctor A. De Leeuw-Damry-Bourlart",
- de "Prijs Ernest-John Solvay" en
- de "Prijzen Joseph Maisin",

streeft het Fonds er naar om langs wetenschappelijke prijzen en beurzen, de industrie en het mecenaat nader bij het fundamenteel onderzoek te betrekken. Hierdoor ontstaan contacten en bruggen, die de industrie en de wetenschappers wederzijds positief beïnvloeden.

Deze prijzen zijn fiscaal vrijgesteld krachtens art. 90, 2°, tweede lid van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

De prijzen dragen bij tot het zichtbaar maken van het fundamenteel onderzoek in de maatschappij.

*
*   *

D. FINANCIERING

HOOFDSTUK I : VLAAMSE GEMEENSCHAP

1. BASISTOELAGE :

Het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen ontvangt zijn toelage krachtens art. 167 en art. 169, 3° van het Decreet betreffende de Universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap dd. 12 juni 1991 (B.S. 4/7/1991) via het Departement Wetenschap, Innovatie en Media - Administratie Wetenschap en Innovatie (Programma 71.2 Art. 4103). De voorwaarden verbonden aan deze toelage zijn opgenomen in het uitvoeringsbesluit van voornoemd decreet. (Besluit van de Vlaamse Regering van 17/12/1996.). De meer specifieke modaliteiten zijn bepaald in de beheersovereenkomst afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap en het F.W.O.-Vlaanderen op 1/7/1997.

Deze basistoelage omvat de steun aan individuele mandaten en kredieten, onderzoeksprojecten, intracommunautaire, intercommunautaire en internationale samenwerking.

Maximum 4 % van de toelagen dient jaarlijks besteed te worden binnen prioritaire domeinen door de Vlaamse Regering bepaald. Een deel werd aangewend voor het Max-Wildiersfonds voor het ondersteunen van projecten waarin het ontsluiten van primair bronnenmateriaal samengaat met het wetenschappelijk onderzoek ter zake. Ook is de steun aan humanitaire acties voor wetenschappelijk onderzoek, afwisselend Levenslijn en Kom op tegen Kanker, verzekerd door deze toelage ten bedrage van 20 miljoen per jaar en bestemd voor interuniversitaire onderzoeksprojecten. Tenslotte zal 30 miljoen uit 1997 besteed worden aan Congressen 2001 - 2002 in het kader van een specifieke actie om het Europees en/of internationaal Vlaams onderzoek, waarin Vlaamse onderzoekers een vooraanstaande rol spelen, internationaal bekend te maken.

In de toelage is tenslotte een bedrag van 800.000 BEF begrepen voor de beurzen van het Belgisch Historisch Instituut te Rome.

Voor 1999 bedraagt de basistoelage **3.669,3 miljoen**. Vanaf 1/10/2000 worden de gelden bestemd voor het bezoldigen van de voormalige Onderzoeksleders en Onderzoeksdirecteurs, die overgenomen worden

door het Z.A.P., door de Vlaamse Gemeenschap uit de toelage van het Fonds gelicht en toegevoegd aan de B.O.F.-toelage.

Buiten de plannen vervat in dit beleidsplan is bij de Vlaamse Regering een vraag aanhangig gemaakt ter afronding van vroeger ingezette groeicycli. Deze houdt voor 2001 een extra recurrent bedrag in van 50 miljoen ten gunste van de Aspiranten, 90 miljoen recurrent ten gunste van de Postdoctoraal Onderzoekers en cumulatief ten minste 2 maal 100 miljoen voor onderzoeksprojecten, waarbij men de problematiek van grote apparatuur en de inschakeling in grote internationale onderzoeksverbanden niet uit het oog mag verliezen. Deze gevraagde middelen voor onderzoeksprojecten zijn inbegrepen in de geschetste evolutie van de onderzoeksprojecten.

2. WETENSCHAPPELIJKE UITWISSELING

Er worden wetenschappelijke samenwerkingen opgezet in het raam van het verdrag inzake de samenwerking op het gebied van cultuur, onderwijs, wetenschappen en welzijn, afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap in het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden, van 17 januari 1995.

Er is tot en met 2002 een toelage van **8 miljoen** voor samenwerking met NWO-Nederland op gebied van Nederlandse taal en cultuur. (GENT-akkoord in het kader van FONT) (Programma 33.2, Art. 4146). Het N.W.O.-Nederland en het F.W.O.-Vlaanderen dragen voor minimum een analoog bedrag uit eigen middelen hiertoe bij volgens een Besluit van de Vlaamse Regering (BS 25/2/94 / N94-536). Hoofdzakelijk worden deze middelen besteed aan VNC-onderzoeksprojecten .

Vanaf 2001 wordt een N.W.O.-Nederland en F.W.O.-Vlaanderen samenwerking opgezet i.v.m. kustgebonden zeewetenschappelijk onderzoek met een Vlaamse inbreng van 8 miljoen per jaar gedurende vijf jaar.

*
* *

HOOFDSTUK II : FEDERALE OVERHEID

1. WETENSCHAPSBELEID

a. Bijkomende onderzoekers

Met ingang van 1 oktober 1996 verleent de Minister van Wetenschapsbeleid via de federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technologische en Culturele aangelegenheden (D.W.T.C.) in het raam van de Wet van 18/7/1997 (BS 6/8/1997) tot instelling van een programma voor de terbeschikkingstelling van wetenschappelijke onderzoekers ten bate van universitaire onderwijsinstellingen en de federale wetenschappelijke instellingen, het F.W.O.-Vlaanderen een toelage voor het aanwerven van bijkomende onderzoekers. Deze som wordt aangewend voor Postdoctoraal Onderzoekers. De federale Overheid heeft beslist deze middelen voor 1999 op **296 miljoen** te brengen (Begroting Eerste Minister, art. 60.11.4523-40.74.11.45).

b. Federale Wetenschappelijke Instellingen

Sinds 1 oktober 1998 verleent de Minister van Wetenschapsbeleid via de D.W.T.C. het Fonds een toelage om twee Postdoctorale Onderzoekers te bezoldigen die hun onderzoek aan een Federale Wetenschappelijke Instelling doorvoeren. Vanaf 1/10/1999 wordt deze aangevuld met één Aspirant-doctorandus en één Postdoctoraal Onderzoeker. In de toekomst zou dit initiatief zich rechtstreeks richten tot deze instellingen, zonder tussenkomst van het Fonds.

c. Internationale samenwerking

Met middelen van de federale begroting Wetenschapsbeleid wordt de Belgische deelname bekostigd voor participatie in zéér grote internationale onderzoeksfaciliteiten, zoals o.a. C.E.R.N. (Genève) en E.S.R.F. (Grenoble). Dit laat onderzoekers toe van deze faciliteiten gebruik te maken voor het doorvoeren van onderzoeksprojecten van o.m. het F.W.O.-Vlaanderen.

2. NATIONALE LOTERIJ :

a. **Doctorandi**

Plan ter uitbreiding van het wetenschappelijk potentieel : door het Ministerieel Besluit van de federale Minister van Financiën van 7/9/1989 worden kredieten bestemd voor het betoelagen van Aspiranten niet langer rechtstreeks door de federale Regering verleend, maar door het institutionele mecenaat, nl. via de Nationale Loterij.

Het jaarlijks bedrag van deze toelage bedraagt ca. **165 miljoen**.

In het kader van de tweejaarlijkse Acties Kom op tegen Kanker verleent de Nationale Loterij traditioneel een krediet van **18,5 miljoen** voor mandaten Aspirant. Alternierend hiermee wordt eenzelfde bedrag verleend aan de actie Levenslijn, aangevuld met 1,5 miljoen door de Minister van Volksgezondheid ten bate van onderzoeksprojecten in het raam van het Levenslijn-thema.

b. **Apparatuurkredieten**

De Nationale Loterij beslist jaarlijks aan het F.W.O.-Vlaanderen een krediet van ca. **200 miljoen** te verlenen.

c. **Fundamentele menswetenschappen**

De Nationale Loterij beslist jaarlijks aan het F.W.O.-Vlaanderen een krediet van ca. **40 miljoen** te verlenen.

3. ECONOMISCHE ZAKEN

Op federaal vlak wordt aan het I.I.K.W. (Interuniversitair Instituut voor Kernwetenschappen), een bij het F.W.O.-Vlaanderen geassocieerd fonds, in het kader van het Koninklijk Besluit van 18 januari 1965 (BS 5/2/1965) op basis van een overeenkomst tussen het N.F.W.O./F.N.R.S. en het federale Ministerie van Economische Zaken en Energie van 12 april 1965 een toelage verleend voor het steunen van onderzoeksprojecten op gebied van de fundamentele kernwetenschappen en onderzoek van de materie waarbij kernfysische methodes worden aangewend. (Afdeling 70, Art. 70.10.4501-47.81.18.52). Deze toelage bedraagt voor 1999 **85,5 miljoen** (55 % van het totaal). Deze toelage

volgt evenwel niet de positieve trend van de toelagen van de Vlaamse Gemeenschap en de D.W.T.C., terwijl een verhoogde steun meer dan noodzakelijk is.

4. SOCIALE ZAKEN, VOLKSGEZONDHEID

Analoog verleent het federale Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid een toelage aan het F.G.W.O. (Fonds voor Geneeskundig Wetenschappelijk Onderzoek), een tweede bij het F.W.O.-Vlaanderen geassocieerd fonds, voor het ondersteunen van biomedische onderzoeksprojecten, krachtens een overeenkomst van 7 november 1969, aangepast in augustus 1971. (Afdeling 60, Art. 60.11.4554-30.64.01.35). Deze toelage bedraagt voor 1999 **96,0 miljoen** (55 % van het totaal). Deze toelage volgt evenwel niet de positieve trend van de toelagen van de Vlaamse Gemeenschap en de D.W.T.C., terwijl een verhoogde steun meer dan noodzakelijk is.

5. ALGEMEEN

Vrijstelling van werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid. Krachtens het Koninklijk Besluit van 5 maart 1997 (BS 15/4/1997) kan het Fonds de werkgeversbijdrage voor sociale zekerheid, met ingang van 1/10/96, terugvorderen voor bijkomend onderzoekspersoneel, aangeworven met een arbeidsovereenkomst. Het basisbestand werd vastgelegd op 31/12/95. Deze beschikkingen zijn van kracht tot 31/12/2001 en laten toe in 2001 ca. 120 miljoen extra in Postdoctoraal Onderzoekers te investeren.

6. ONZEKERHEDEN

Toelagen van de Federale overheid en de recuperatie van de werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid worden op eerder korte termijn vastgelegd. Het Fonds heeft echter nood aan een langere termijnplanning en zekerheid om een stabiel beleid te kunnen voeren.

*
* *

HOOFDSTUK III : MECENAAT

Het Fonds kan rekenen, niet alleen op de steun van het institutionele mecenaat (Nationale Loterij) maar ook op privé steun.

In dit verband dient vermeld dat de schenkingen fiscaal aftrekbaar zijn krachtens art. 104, 3° b van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 zo het bedrag hoger ligt dan 1.000 BEF (art. 107) en lager dan een geïndexeerd bedrag van 10.000.000 BEF en niet méér dan 10 % van het netto belastbaar inkomen bedraagt (art. 109) of in geval van vennootschappen 20.000.000 BEF en niet méér dan 5 % van het netto belastbaar inkomen (art. 200).

Erfenissen die het F.W.O.-Vlaanderen te beurt vallen worden slechts met 6,6 % rechten belast, daar het F.W.O.-Vlaanderen krachtens art. 59, 1° van het Wetboek der Successierechten als Instelling van Openbaar Nut vermindering van successierechten geniet.

Dankzij het mecenaat worden een aantal occasionele mandaten en F.W.O.-Grants toegekend en een aantal wetenschappelijke prijzen uitgereikt.

Alle schenkingen en erfenissen worden integraal besteed aan wetenschappelijk onderzoek.

Het privé-mecenaat heeft, binnen het F.W.O.-Vlaanderen, een specifieke functie. Het is de deur langswaar bedrijven en instellingen in contact komen met het fundamenteel onderzoek, zodat er wederzijds begrip en kennis ontstaat, en aan jonge onderzoekers biedt dit een zicht op de bedrijven, wat ook het beeld van hun toekomst kan verruimen.

*
*   *

E. WAARBORGEN

HOOFDSTUK I : WAARBORGEN TEGENOVER DE WETENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAP

- Het onderzoeksinitiatief voor het verlenen van mandaten of kredieten ligt bij de wetenschappelijke gemeenschap zelf. Dit biedt de beste garantie voor het snel opvolgen van de nieuwste evoluties in het wetenschappelijk denken.

- Steun wordt slechts verleend op basis van vergelijkende kwaliteitscriteria na wetenschappelijk advies van externe referenten en Wetenschappelijke Commissies, waarin een meerderheid bestaat uit wetenschappers van buiten de Vlaamse Gemeenschap wat aldus de nodige wetenschappelijke objectiviteit meebrengt en de relatie met internationale tendensen garandeert.
- Evaluatie van het verrichte wetenschappelijk onderzoek gebeurt door de Wetenschappelijke Commissie die het betrokken mandaat of krediet voor toekenning had aanbevolen.
- De Vlaamse Overheid biedt de wetenschappelijke gemeenschap een continue ondersteuning die vastgelegd is in een beheersovereenkomst afgesloten met het Fonds en voert een afstandelijk beleid. Dit houdt in dat de Regering en de Vlaamse administratie zich niet inlaten met de inhoudelijke invulling van de opdracht van het F.W.O.-Vlaanderen.

*
*   *   *

HOOFDSTUK II : WAARBORGEN TEGENOVER DE FINANCIERENDE OVERHEID

- De Vlaamse Regering beschikt over 2 ambtenaren-generaal die volwaardig deel uitmaken van de Raad van Bestuur en die, samen met een Inspecteur van Financiën en 2 waarnemers, aangeduid door de bevoegde Minister, die de Raadszittingen bijwonen, een controlefunctie voor de Vlaamse Regering en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap uitoefenen.
- De federale overheid beschikt over 1 ambtenaar-generaal die volwaardig deel uitmaakt van de Vlaamse Raad van Bestuur en een controlefunctie voor de federale Overheid uitoefent.
- Bij besluit van de Raad van Bestuur van 24/6/97 wordt de Voorzitter van de Commissie Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid van het Vlaams Parlement gecoöpteerd als lid van de Raad.

- Om de vijf jaar wordt een beleidsplan opgesteld dat voorgelegd wordt aan de Vlaamse Regering en aan de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid.
- Jaarlijks wordt een uitgebreide begroting aan de Overheid overgemaakt, die de praktische uitwerking is van het beleidsplan, wat in het begeleidende uitvoeringsplan wordt toegelicht.
- Alle steun die het F.W.O.-Vlaanderen verleent dient met originele stukken verantwoord te worden, die eerst door de boekhoudkundige diensten van de Universiteiten en nadien door de boekhoudkundige diensten van het F.W.O.-Vlaanderen worden gecontroleerd.
- De boekhouding van alle geledingen van het F.W.O.-Vlaanderen wordt door een onafhankelijke bedrijfsrevisor gecontroleerd en doorgelicht.
- De administratie van de financierende overheid ontvangt, betreffende de toelage die zij verstrekt, uitgebreide verantwoordingsstukken en een financiële doorlichting die o.a. gecontroleerd worden door de Inspectie van Financiën.
- Het Rekenhof kan het F.W.O.-Vlaanderen aan een controle onderwerpen krachtens art. 180 van de grondwet.
- Ieder jaar worden de balans en de rekeningen aan de Overheid overgemaakt en gepubliceerd in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad en in het jaarverslag van het F.W.O.-Vlaanderen.
- De financierende overheden ontvangen het jaarverslag.

*
*   *   *

HOOFDSTUK III : KWALITEITSZORG

- De besteding van de gelden wordt gewaarborgd door de aard van de selectie *ex ante* van de aanvragen door de Wetenschappelijke Commissies en door hun *intermediaire* en *ex*

post evaluatie op basis van vaststaande criteria, die zelfs stopzetting van mandaten of kredieten ten gevolge kan hebben en uiteraard invloed heeft op de beoordeling van nieuwe aanvragen van de betrokkenen.

Over de kwaliteit van deze evaluatie wordt door de Raad van Bestuur gewaakt.

- De bestuursorganen en de administratie van het Fonds hanteren een systeem van continue kwaliteitsverbetering door zelf-evaluatie en door het soepel inspelen op suggesties en kritiek van de wetenschappelijke gemeenschap en de overheid ten einde de werking blijvend te verbeteren en zo goed mogelijk af te stemmen op de noden van de wetenschap in het algemeen en de gebruikers van de diensten van het F.W.O.-Vlaanderen in het bijzonder.
- Alle aanvragen die experimenten op de mens en/of experimenten met monsters afkomstig van de mens of experimenten op dieren omvatten worden voorgelegd aan het locale ethische comité van de onthaalinstelling(en). Ook het feit dat eventueel gebruik wordt gemaakt van genetisch gemanipuleerd materiaal wordt gerapporteerd. Géén enkele financiering wordt door het F.W.O.-Vlaanderen verleend aan aanvragen die geen gunstig ethisch advies van het betrokken comité kunnen voorleggen.

Tevens kunnen de Wetenschappelijke Commissies van het F.W.O.-Vlaanderen ethische aspecten voor experimenten voor advies aan deze locale comités overmaken.

De Commissie Medische Ethiek van het Fonds waakt over de procedures en beschikt over een aantal werkgroepen die een meer algemene problematiek bestuderen. De huidige werkgroepen zijn:

- * Werkgroep Ethische genetica
- * Werkgroep Ethische problemen i.v.m. neuro-wetenschappen
- * Werkgroep voor het bestuderen van overplantings-mogelijkheden van organen, andere dan nieroverplantingen

- * Werkgroep voor het bestuderen van experimenten op laboratoriumdieren
- * Werkgroep voor het bestuderen van de ethische aspecten verbonden aan in vitro fertilisatie
- * Werkgroep voor het bestuderen van het experimenteren op de mens van geneesmiddelen en de verschillende verwickelingen hieromtrent
- * Werkgroep DNA Recombinant
- * Werkgroep inzake de voorlichting van het grote publiek en van de juridische middens in het bijzonder omtrent problemen verbonden aan experimenten op de mens

Er kan slechts een positief advies worden verleend inzake experimenten op dieren zo het betrokken laboratorium is erkend door de Minister van Landbouw (in geval de experimenten pijn, letsel of lijden kunnen veroorzaken) en zo de dieren worden betrokken bij een door het Ministerie van Landbouw erkende fokinstelling of toeleverende instelling. Erkenningen worden voorgelegd aan het Deontologisch Comité inzake Proefdierbescherming onder de bevoegdheid van de Minister van Volksgezondheid, waarin het F.W.O.-Vlaanderen vertegenwoordigd is.

In alle ethische kwesties richt het Fonds zich uiteraard specifiek op de wettelijke beschikkingen terzake.

De verklaring van Helsinki van 1964, gewijzigd in Tokio in 1975 van het Wereldverbond van Geneesheren wordt als deontologische leidraad genomen. Tevens wordt rekening gehouden met de richtlijnen van E.M.R.C. (European Medical Research Councils, een Standing Committee van de European Science Foundation) en het besluit van november 1996 van de Council for International Organisations of Medical Sciences (C.I.O.M.S.).

*
*   *   *

HOOFDSTUK IV : MOTIVERING VAN BESLISSINGEN

Het Fonds verstrekt, op aanvraag van betrokkenen en nadat de Raad van Bestuur zijn beslissingen heeft genomen, uitleg over de besluitvorming en kan hierbij eventueel verwijzen naar de Voorzitter van de Commissie om zodoende een terugkoppeling van de Wetenschappelijke Commissies naar de postulanten te bewerkstelligen.

Het huidige terugkoppelingssysteem bestaat erin dat de administratie vermeldt of een aanvraag al dan niet werd gerangschikt. In geval de aanvraag was gerangschikt, hoeveel kandidaten er waren en hoeveel er om budgettaire redenen konden worden toegewezen. Ook algemene kritiek geuit door de Wetenschappelijke Commissies wordt meegedeeld. Voor specifieke wetenschappelijke commentaar wordt doorverwezen naar de Voorzitter van de Commissie. Deze terugkoppeling spitst zich dus toe op de grond van de wetenschappelijke beoordeling van het dossier.

De Commissie gaat echter in haar beoordeling verder dan een absoluut waardeoordeel en rangschikt de aanvragen op vergelijkende basis in voorkeursorde. Omwille van de vertrouwelijkheid van de andere dossiers kan op dit aspect niet ten gronde worden ingegaan, wat ook door de aanvragers niet wordt gevraagd.

Tijdens recente jaren is deze terugkoppeling steeds verder uitgebreid en dit zal ook in de toekomst verder gebeuren daar ondervonden werd dat dit een gunstige invloed heeft op de kwaliteit van de latere aanvragen en beslissingen voor de aanvragers aanvaardbaarder maakt.

Net zoals het raadplegen van referenten naargelang de budgettaire impact van de betoelaging versterkt wordt, dient ook de motivering sterker te worden uitgebouwd voor grotere projecten en belangrijke apparatuur. Dit zal tevens praktisch mogelijk worden doordat voor belangrijker investeringen een langere beoordelingsprocedure kan gehanteerd worden.

*
*   *
*

F. WETENSCHAPPELIJKE VOORLICHTING EN VALORISATIE

Eerst en vooral is de valorisatie van fundamenteel onderzoek te vinden in het verwerven van nieuwe kennis, wat zijn weerslag vindt in internationale wetenschappelijke publicaties en het cultuurpeil. Evenwaardig hiermee is de vorming en het op internationaal erkend peil brengen van wetenschappelijke onderzoekers.

Daar fundamenteel wetenschappelijk onderzoek haast de totaliteit van zijn steun van de overheid ontvangt is het tevens van groot belang het maatschappelijk draagvlak van dit type wetenschapsbeoefening te bevorderen en de doorstroming van kennis te waarborgen. Aan dit aspect dient zelfs meer belang te worden gehecht zo langere projecten worden ingevoerd.

Wetenschapsvoorlichting is opgenomen in het takenpakket van A.W.I. Het Fonds zal wel voortaan de onderzoekers vragen in hun wetenschappelijke verslagen te vermelden welke initiatieven zij hebben genomen om hun resultaten bekend te maken en desgevallend te valoriseren. Deze vraag is bedoeld ter aanmoediging en bevordering van het doorstromen en het aanwenden van kennis, maar mag geenszins een aanleiding vormen om de focus niet langer te leggen op het hoofddoel van de steun van het Fonds, nl. het verwerven van nieuwe kennis en het vormen van vorsers. Het Fonds zal zich in de toekomst beraden over zijn eventuele rol inzake wetenschapsvoorlichting.

De ruchtbaarheid die gegeven wordt aan diverse wetenschappelijke prijzen is een actie die moet bijdragen tot het meer zichtbaar maken van het fundamenteel onderzoek in de maatschappij.

Deze kleine maatregelen kunnen de onderzoekers ertoe aanzetten hun bijdrage te leveren tot de “science awareness” van de bevolking ter verhoging van het maatschappelijk draagvlak van het fundamenteel onderzoek.

*
*   *

De eigendomsrechten op resultaten van wetenschappelijk onderzoek, bekomen met de steun van het Fonds, al dan niet vatbaar voor een wettelijke bescherming, komen de onthaalinstelling (de universiteit of wetenschappelijke instelling waaraan het onderzoek werd doorgevoerd) toe. Er wordt hierbij verwezen naar art. 103 van het Decreet van 14 juli 1998 betreffende het onderwijs IX (Belgisch Staatsblad van 29 augustus 1998) dat recent door het Arbitragehof werd bevestigd.

*
* *

G. ADMINISTRATIE

De dagelijkse werking van het F.W.O.-Vlaanderen steunt op een administratie die momenteel bestaat uit ca. 50 voltijdse eenheden.

Voor alle wetenschappelijke kwesties doet de administratie van het Fonds beroep op de expertise van de leden van zijn Wetenschappelijke Commissies. Dit bevordert trouwens de coherentie tussen het beleid van het F.W.O.-Vlaanderen, de universiteiten en de wetenschappelijke gemeenschap.

De diverse administratieve geledingen van het F.W.O.-Vlaanderen zijn:

- Algemeen secretariaat
  - Algemene coördinatie, beleidsvoorbereiding, planning en begroting
  - Verslaggeving
- Mandaten en kredieten ten persoonlijke titel en onderzoeksprojecten
- Internationale samenwerking en prijzen
- Financiële diensten en boekhouding
- Personeelsadministratie
- Informaticadienst
- Logistiek

De werking van de administratieve diensten van het F.W.O.-Vlaanderen wordt gedragen door een heffing van maximaal 6 % op de toelagen van de Vlaamse Gemeenschap, 2% op de toelagen voor het I.I.KW. van het

Federale Ministerie van Economische Zaken en van het F.G.W.O. van het Federale Ministerie van Volksgezondheid, terwijl géén beheerskosten mogen geheven worden op de toelagen van andere overheden en de Nationale Loterij. Over alle toelagen samen berekend belopen de werkingskosten van het F.W.O.-Vlaanderen minder dan 4% van de toelagen.

De administratie van het F.W.O.-Vlaanderen ondersteunt ook logistiek de werking van de Vlaamse Interuniversitaire Raad, de Academia Belgica te Rome en het Belgisch Historisch Instituut te Rome.

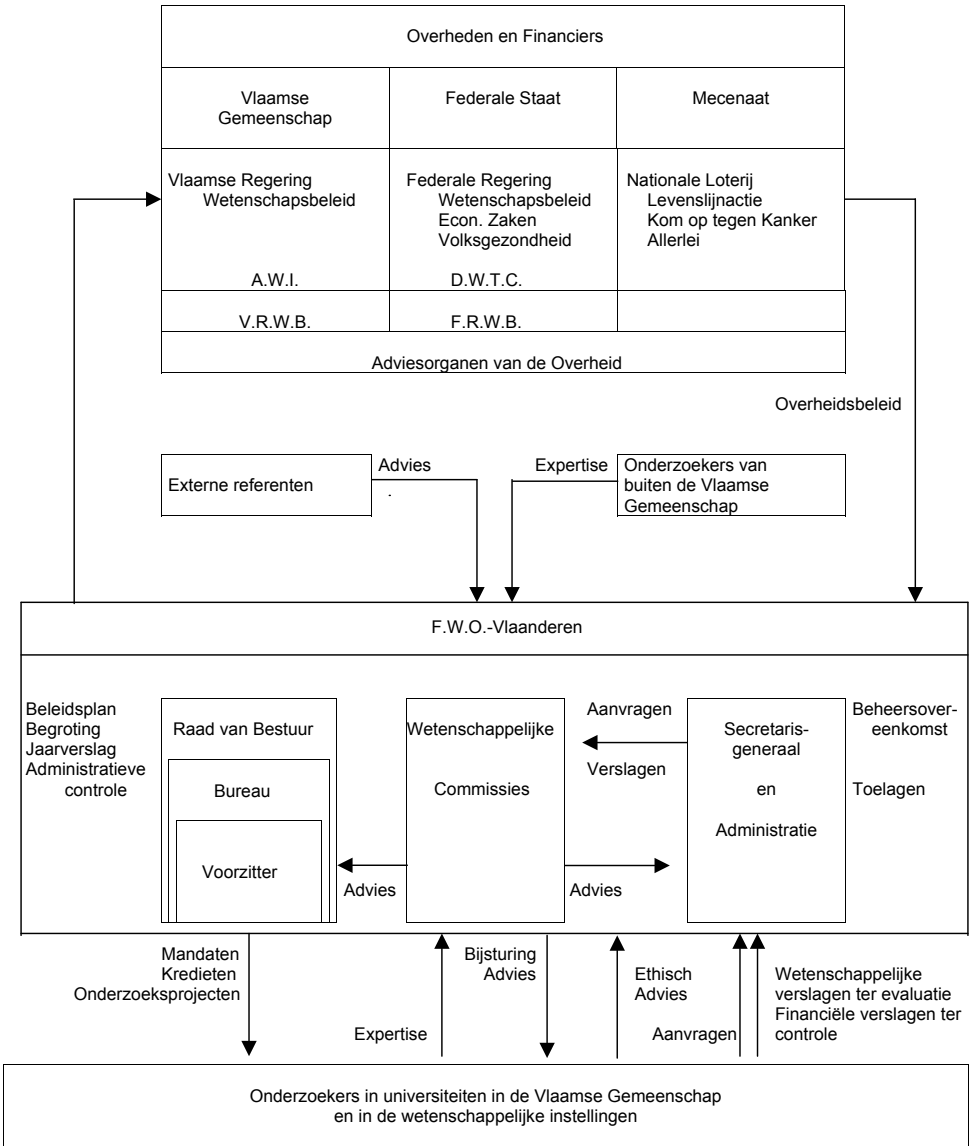
Het F.W.O.-Vlaanderen stelt via het World Wide Web op Internet documentatie en formulieren ter beschikking van de wetenschappelijke gemeenschap via de home page <http://www.fwo.be>

De administratie is bereikbaar via volgende kanalen:

Egmontstraat 5
1000 - BRUSSEL
Tel. : 02/512.91.10
Fax. : 02/512.58.90
E-mail : Jose.Traest@fwo.be

*
* *

EXTERN ORGANOGRAM VAN HET F.W.O.-VLAANDEREN

FONDS VOOR WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK - VLAANDEREN

RAAD VAN BESTUUR

De Rectoren van de vier grote universiteiten, waaronder de Voorzitter en de Ondervoorzitter;

Een tweede vertegenwoordiging van elk van deze instellingen;

Een vertegenwoordiger van de andere universitaire centra;

De Vast Secretarissen van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten en de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België;

Negen gecoöpteerde leden waaronder:

- vertegenwoordigers van de administratieve, financiële en sociale middens;
- een Nederlandstalig Hoofd van een wetenschappelijke overheidsinstelling;
- de Voorzitter van de Commissie Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid van het Vlaams Parlement;
- twee ambtenaren-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap;
- een Nederlandstalig ambtenaar-generaal van de administratie van de Nationale Overheid;

De Commandant van de Koninklijke Militaire School, als lid met raadgevende stem.

Bestelt over de voorstellen van de Wetenschappelijke Commissies.

BUREAU

De Rectoren van de vier grote universiteiten;

De Vast Secretaris van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten;

Twee leden van de Raad van Bestuur, aangewezen door hun collega's;

Onderzoekt alle aangelegenheden waarover de Raad van Bestuur dient te beraadslagen en legt deze aan de Raad voor.

WETENSCHAPPELIJKE COMMISSIES

Bestaande uit veertien leden nl. zes Vlaamse leden, zes leden uit de Franse Gemeenschap en twee buitenlanders. De leden zijn erkende experts in hun vakgebied.

Brengen wetenschappelijk advies uit over de aanvragen en de wetenschappelijke verslagen. Deze adviezen worden aan de Raad van Bestuur ter beslissing voorgelegd.

SECRETARIAAT

De Raad van Bestuur van het F.W.O.-Vlaanderen en de Raad van Bestuur van het F.N.R.S.-Communauté française vormen samen de federale Raad van Bestuur van het N.F.W.O./F.N.R.S.

GEASSOCIEERDE FONDSEN VAN HET F.W.O.-VLAANDEREN

INTERUNIVERSITAIR INSTITUUT VOOR KERNWETENSCHAPPEN	FONDS VOOR GENEESKUNDIG WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK
VLAAMSE LEDEN VAN DE FEDERALE RAAD VAN BESTUUR	VLAAMSE LEDEN VAN HET FEDERALE BEHEERSCOMITE
<p>De Rectoren van de 3 volledige universiteiten waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de Vlaamse Co-Voorzitter - de Vlaamse Ondervoorzitter <p>Vijf leden, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een ambtenaar-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - vertegenwoordigers van de Wetenschappelijke Commissies - vertegenwoordigers van de andere universitaire centra en andere betrokken wetenschappelijke instellingen <p>Vormt samen met de symmetrisch samengestelde Franstalige Raad van Bestuur van het I.I.S.N. de federale Raad van Bestuur van het I.I.K.W./I.I.S.N. en beslist over de middelen ter beschikking gesteld door de federale Regering op voorstel van de Wetenschappelijke Commissies F.W.O.-Vlaanderen of I.I.S.N. & F.N.R.S.</p>	<p>De Secretaris-generaal van het Ministerie van Volksgezondheid fungeert als federaal Voorzitter</p> <p>De Rectoren van de 3 volledige universiteiten waaronder de Vlaamse co-ondervoorzitter</p> <p>De Vast Secretaris van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België</p> <p>Twee leden, vertegenwoordigers van de andere universitaire centra en Wetenschappelijke Commissies</p> <p>Vormt samen met het symmetrisch samengesteld Franstalige Beheerscomité van het F.R.S.M. het federale Beheerscomité van het F.G.W.O./ F.R.S.M. en beslist over de middelen ter beschikking gesteld door de federale Regering op voorstel van de Wetenschappelijke Commissies F.W.O.-Vlaanderen of F.R.S.M. & F.N.R.S.</p>

SECRETARIAAT
F.W.O.-Vlaanderen

De toekenning van onderzoeksprojecten aan leden van de Vlaamse wetenschappelijke gemeenschap gebeurt door de Raad van Bestuur van het F.W.O.-Vlaanderen.

INHOUD

Bladz.

<u>KRACHTLIJNEN</u>	1
1. Het instrument in Vlaanderen ter bevordering van het fund. onderzoek	1
2. Wetenschappelijke Commissies	3
3. Acties	3
a. Ploegen en projecten	4
b. Mandaten	4
c. Internationale samenwerking	5
d. Wetenschappelijke voorlichting en valorisatie	5
<u>A. ALGEMEEN</u>	6
HOOFDSTUK I : Geschiedenis en statuten	6
HOOFDSTUK II : Doel en opdracht	7
1. Taak van het F.W.O.-Vlaanderen	7
2. Positionering in het onderzoekslandschap in Vlaanderen	8
a. Positionering in relatie met de finaliteit van het onderzoek	10
α. Fundamenteel onderzoek	10
β. Wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit	14
γ. Basiswetenschappelijk Onderzoek op lange termijn	14
δ. Beleidsvoorbereidend en -ondersteunend onderzoek	15
b. Relatie tot de wetenschappelijke instellingen, andere dan de universiteiten	15
c. Relatie met de Overheid	17
<u>B. ADVIESORGANEN, BESLUITVORMING EN BESTUURS- ORGANEN</u>	18
HOOFDSTUK I : Wetenschappelijke Commissies	18
1. Taak	18
2. Samenstelling	19
3. Het bestrijken van wetenschapsgebieden door de Commissies	21

4. Procedure	23
a. Evaluatie en selectie	23
b. Terugkoppelingen	28
c. Bevoegdheid	28
d. Beraadslaging	29
e. Taal	29
f. Externe referenten	29
g. Gedragscode	30
HOOFDSTUK II : Gebiedsraden	30
HOOFDSTUK III : Bureau en Raad van Bestuur	32
HOOFDSTUK IV : Al dan niet sturen	33
<u>C. <u>ACTIES EN CRITERIA</u></u>	35
HOOFDSTUK I : Steun aan individuele onderzoekers	35
1. Aantrekken van talent en vorming van vorsers: doctorandi	35
a. Aspiranten en Bijzondere Doctoraatsbeurzen	35
b. Begeleiding en duur van het mandaat	36
2. Postdoctoraal Onderzoekers	36
a. Postdoctoraal Onderzoekers en mobiliteitstoelagen	37
b. Duur van het Postdoctorale mandaat	37
c. Doorstroming	38
d. Genderproblematiek	38
e. De Gedrags- en maatschappijwetenschappen	39
3. Verhouding met de onthaalinstellingen	39
a. Taken van de mandaathouders aan de universiteit	39
b. Omkaderingskrediet	40
4. Fundamenteel Klinische Mandaten	41
5. Kredieten aan Navorsers	43
HOOFDSTUK II : Steun aan eminente onderzoeksploegen	44
1. Onderzoeksprojecten	44
2. Grote apparatuur	45
3. Consolidatie van het onderzoek	46
a. Inschakeling in internationale onderzoeksverbanden	46
b. Lange-termijnfinanciering	46
4. Investeringsnoden	47
a. Personeel en werkingskosten	47
b. Apparatuur	48

HOOFDSTUK III : Bevorderen van wetenschappelijke contacten en samenwerking (nationaal en internationaal)	49
1. Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschappen	49
2. Visiting Postdoctoral Fellowships	51
3. Kredieten voor Congressen in België	52
4. Kredieten voor deelname aan Congressen in het buitenland	52
5. Kredieten voor verblijven in het buitenland	53
6. Bilaterale overeenkomsten	53
7. Wetenschappelijke opdrachten	54
8. European Science Foundation	54
9. Diverse projecten van internationale samenwerking	56
HOOFDSTUK IV :Wetenschappelijke prijzen	59
<u>D.</u> <u>FINANCIERING</u>	60
HOOFDSTUK I : Vlaamse Gemeenschap	60
1. Basistoelage	60
2. Wetenschappelijke uitwisseling	61
HOOFDSTUK II : Federale overheid	62
1. Wetenschapsbeleid	62
a. Bijkomende onderzoekers	62
b. Federale Wetenschappelijke Instellingen	62
c. Internationale samenwerking	62
2. Nationale Loterij	63
a. Doctorandi	63
b. Apparatuurkredieten	63
c. Fundamentele menswetenschappen	63
3. Economische Zaken	63
4. Sociale Zaken, Volksgezondheid	64
5. Algemeen	64
6. Onzekerheden	64

	HOOFDSTUK III : Mecenaat	65
<u>E.</u>	<u>WAARBORGEN</u>	65
	HOOFDSTUK I : Waarborgen tegenover de wetenschappelijke gemeenschap	65
	HOOFDSTUK II : Waarborgen tegenover de financierende overheid	66
	HOOFDSTUK III : Kwaliteitszorg	67
	HOOFDSTUK IV : Motivering van beslissingen	70
<u>F.</u>	<u>WETENSCHAPPELIJKE VOORLICHTING EN VALORISATIE</u>	71
<u>G.</u>	<u>ADMINISTRATIE</u>	72

*
*   *

	Extern organogram van het F.W.O.-Vlaanderen : bijlage 1	74
	Samenstelling bestuursorganen van het F.W.O.-Vlaanderen	75
	en de geassocieerde fondsen: bijlagen 2 en 3	76